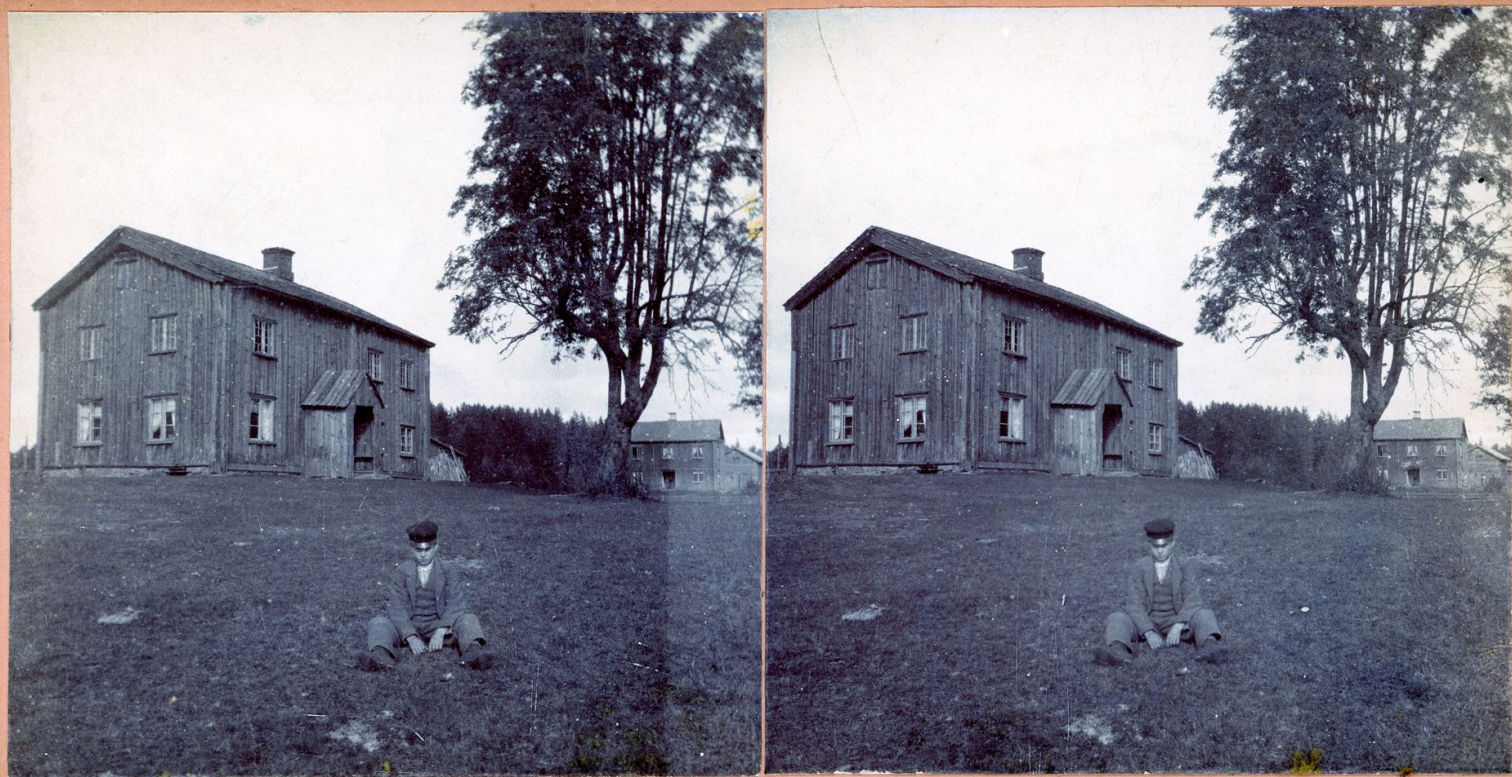

Värmlands Anor

Nr 3 september 2025 Medlemstidning för Värmlands Släktforskarförening Årgång 42

Uppistuga, Tjärn, Sillerud fotograferad den 22 september 1904. I bakgrunden ser man gården Nordstuga. Pojken på bilden är arrendatorn Johan Edvin Johannessons son Anders Ragnar född 1892. Gården är en släktgård med anor från 1600-talet och dagens ägare i nionde generationen Erik Håkansson och hans hustru Camilla. Fotograf är David Danielsson född 1876 på gården. David var tidigt ute med stereobilder och har bland annat fotograferat paret i Segolstorp, Långserud som senare mördades. Bilden tillhandahållen av Bo Andersson.

VärmlandsAnor

VärmlandsAnor är Värmlands Släktforskarförnings medlemsblad. Författarna ansvarar för riktigheten i artiklar. Citera gärna VärmlandAnor, men glöm inte att ange källa. Eftertryck av texter endast med författarens tillåtelse.

Redaktionen förbehåller sig rätt att redigera insända bidrag. ISSN 1400-1047 Upplaga 1700 ex, 4 ggr/år

Ansvarig utgivare och redaktör

Carl-Johan Ivarsson,
Finnögatan 4 B, 614 33 Söderköping
Tel. 070-2253245, redaktor@varmlandsrotter.se

Layout

Kristine Novika-Svensson, KNS Bokbildning, Molkom
Tel. 073-990 80 66

Tryck

City Tryck i Karlstad AB

Föreningsfakta

Föreningen bildades 1983 och har till ändamål att stödja och stimulera intresset för släkt- och hembygdsforskning i Värmland och förena dem som delar detta intresse.

Föreningsadress

c/o Lars-Göran Jansson, Ingalills väg 10, 656 38 Karlstad.
Tel. 070-713 49 56
E-post: ordforande@varmlandsrotter.se
Organisationsnummer 873201-6879
PlusGiro 46 96 60-5
Swish: 123 290 61 39

Medlemsfrågor

Medlemsavgiften är 170 kr för ordinarie medlem och 60 kr för familjemedlem. Medlemmar i Norge betalar 220 svenska kronor. För nytt medlemskap gå till start.varmlandsrotter.se/bli-medlem.

Hemsida och e-mail

www.varmlandsrotter.se
e-mail vsf@varmlandsrotter.se

Föreningsstyrelse

Ordförande Lars-Göran Jansson,
Ingalills väg 10, 656 38 Karlstad. Tel. 070-713 49 56

Vice ordförande Britt-Marie Johansson, Bokliden 41,
667 33 Forshaga Tel. 070-530 63 30

Sekreterare Gunnar Jonsson, Sveavägen 6 C,
66141 Säffle. Tel. 076-768 11 54

Kassör Lisbeth Wärme, Acksjön 615, 665 98 Molkom.
Tel. 070-686 90 76

Ledamöter

Eva Lejrin, Gustaf Anders gata 10 lgh 1103,
653 40 Karlstad

Sonja Skagerud, Östlund, Cederroths väg 1, 663 33
Skoghall. Tel. 054-51 73 34

Thomas Andersson, Gärdesgatan 17, 667 31 Forshaga.
Tel. 070-237 83 54

Siv Janson, Acksjön 321, 655 98 Molkom.
Tel. 070-3004493

Monika Becker, Svenshult 310, 663 91 Hammarö.
Tel. 070-294 34 36

Elisabeth Björkman, Önnerud 161,
655 91 Karlstad. Tel. 073-640 76 03

INNEHÅLL

- 3 Avrättning en av den elvaårige Anders Svensson i Svenstorp,
av Lars Erik Westlund
- 6 Kyrkvärden i Kila dömdes för förskingring och förfalskning, *av Carl-Johan Ivarsson*
- 9 EXTRA: Allt om Greta Garbos moster i Nykropa! *av Måns Höög*
- 17 Släktforskarlagarna i Västerås – folkfesten kom tillbaka
- 18 Släktforskarförningens sommarturné
- 19 Ordföranden har ordet
- 20 Antavla 274
- 22 Antavla 275
Ur andra medlemsblad
Vi söker fler forskarhjälpare
- 24 Program hösten 2025

Manusstopp för Nr 4:2025 är 10 november

REDAKTÖRENS RUTA

Som släktforskare borde inget längre förvåna en, men i veckan hände det igen. Jag gjorde en utflykt till Ekerö i Mälaren, och fick med mig hem en kartong och två kassar med släktfoton från min pappas tremänning Ingegerd, som hann fylla 106 år innan hon gick ur tiden 2024.

En del kommer från Ingegerd, en del från farmors kusin Greta. Bland bilderna fanns ett album som innehöll en del bilder (kabinettskort) jag kände igen från den värmländska släkten, men också tydligen bilder från Ingegerds pappa Svantes släkt från Skåne. Fotografierna hörde hemma i Lund, Eslöv och Landskrona.

Jag fastnade för två bilder som uppenbarligen tagits vid samma tillfälle, i början av 1900-talet. Det var av två respektive fyra unga flickor, sannolikt systrar. Fotografen hade sin ateljé i Lund.

Jag gjorde lite efterforskningar att detta måste vara fyra systrar Borgström, systerdöttrar till just Svante och kusiner till Ingegerd. Jag fick kontakt med ett barnbarnsbarn.

Men det visade sig – att en tredje bild från samma fototillfälle också blivit publicerad – i tidningen Släkthistoria nummer 3, 2021! Där med hela berättelsen om vad som hände de fyra flickorna i livet.

Carl-Johan Ivarsson

Avrättning en av den elvaårige Anders Svensson i Svenstorp

Lars Erik Westlund

Systemmordet och dess rättsliga efterspel

Vid tinget i Visnums härad 10 februari 1651¹ anklagade länsmannen Olof Svensson i Vall den elvaårige pojken Anders Svensson i Svenstorp i Visnums socken för att ha begått ”ett gruffueligit mordh och Nidingzwärk”. Offret var hans syster på nionde året, Marit Svensdotter. Anders hade en dag fått sin fars löfte att gå vall, men i stället försåg styvmodern den i hans ögon mer avhållna systemen med matsäck för att följa djuren medan han själv tillsades att fram till frukosten repa gräs till kalvarna. Då brast det. Beväpnad med ett vedträ, som han synat ut i vedkastan, följde han efter systemen in i skogen. Han fann henne sittande på en låga (ett nedfallet träd) och började slå vedträet mot hennes huvud. Först när hon inte längre orkade ropa slutade han slå. Han drog sedan sin syster, som fortfarande rörde sig, till ett rishag (en gårdsgård av ris och okvistade träd) tolv alnar bort (omkring sju meter), täckte över henne med en färsk grankvist och lade en sten på hennes huvud. I fjorton dagar var flickan borta innan föräldrarna lät efterlysa henne från predikstolen. Vid samma tid blev det känt att Anders bytt bort delar av ett bälte till grannen Ingemar i Sandbacken för mat. Då föräldrarna fick se dessa spännen kände de igen dem som sin dotters. Konfronterad härom erkände Anders att han tagit bältet av sin syster när han dödade henne. Han visade sedan ut stället där han gömt hennes kropp.

Anders Svensson beskrevs vid tinget som en vanartig sälle, som i hemmet stal vad han kom över och i synnerhet mat. Han hade

begått stölder också hos Ragvald i Jämnåsen i Visnums-Kils socken, beläget en halv fjärdingsväg (ungefär 1,3 kilometer) från hans hem, dels en gång på dagen när husfolket inte var hemma, dels en gång på natten då han stal mat, vantar och band (sädeskärvar) i en bod, som han hade tagit sig in i genom att göra ett hål i taket. Vid det senare tillfället hade stöldgodset återtagits av gårdsfolket sedan man kommit i kapp honom men en del av den stulna maten hade han redan hunnit äta upp. Hans föräldrahem, Svenstorp, var ett nyligen skattlagt nybygge, namngivet efter fadern Sven Andersson,² och när dessa stölder begicks var det visserligen ont om mat där, vittnade tingsmenigheten, men det var å andra sidan många som vid samma tid tvingades att dryga ut födan med bark och rötter, och ingen kände till att Anders skulle ha lidit större brist än någon annan.

I sitt utslag framhöll tingsrätten att Anders Svensson på grund av sin ålder kunde ”syntes vhrsäckteligh ifrån dödsstraff effter werdzligh Lagh”, men hans vanartighet talade likväl för motsatsen. Mordet på systemen i försåt och stölderna visade att ”hans Malitia tyckes Supplera ætatem”, en hänsyftning på den från romersk rätt hämtade principen *malitia supplet ætatem*, ’ondskan utfyller åldern’, vilken således innebar att inte enbart den kronologiska åldern var av betydelse för straffets utformning. Rätten dömde honom därför till döden, vilket skedde med hänvisning till 2 Mos. 21:12, 14. Båda bibelställena ingick i det appendix, som hade fogats till landslagen då den trycktes 1608

och som inledde ett allt starkare inflytande för mosaisk rätt – Guds lag – på svensk rättskipning.

I vederbörlig ordning underställdes detta grova brottmål högre instans för prövning. Göta hovrätt avkunnade dom i målet 5 maj 1651. I domskälen konstaterade hovrätten med ledning av tingsrättens rannsaking att Anders Svensson var tillräknelig (”hadhe sitt förnufft och snille”), att han på eget bevåg hade försåtligt ”dråpit” sin syster och sedan lagt henne å lönn, att han ”Råndt” hennes bälte och sålt spännena samt att han begått stölder i sin hembygd. Hovrättens ledamöter ansåg sig därför inte kunna befria Anders Svensson från dödsstraffet. Då denna påföljd saknade stöd i lagen i anseende till gärningsmannens låga ålder valde hovrätten dock, i enlighet med gällande föreskrifter, att referera (hänskjuta) målet till drottningen.

Drottning Kristinas avgörande föll 31 maj 1651. Också i drottningens dom framhölls att Anders Svensson hade förövat ”dette dråp” på sin syster med berätt mod och att det skett försåtligt, att han därefter lagt henne å lönn och spoliert (plundrat) henne och sedan, ”wettandes dett wara illa giordt”, hemlighållit sitt brott. Han kunde därför inte undgå dödsstraffet ”effter denne malitia är så manifesta, så ock för exempel skuldh”, således även för straffets avskräckande effekt, i all synnerhet som litet hopp om förbättring var att vänta hos honom med tanke på hans antecedentia. Domen var kontrahierad av revisionssekreteraren Johan Olofsson Stiernhöök, en av tidens mest namnkunniga svenska

jurister och bekant som rättshistoriker. Ärendet återremitterades därmed till hovrätten, som 4 juni 1651 upprepade drottningens dom med tillägget att Anders Svensson utan uppskov skulle avrättas med yxa och därefter nedgrävas, d.v.s. på avrättningsplatsen, inte i vigd jord. Att han inte skulle steglas, som enligt landslagen var straffet för en manlig mördare, förklaras sannolikt av hans ålder. Hovrättens dom översändes några dagar senare till landshövdingen i Karlstad, Tönnes Langman, som hade att vidta åtgärder för dess verkställande. Landshövdingen bör för övrigt ha varit väl insatt i ärendet; han hade övervarat tinget i Visnums härad när målet inleddes.

Malitia supplet aetatem

Vid tinget i Visnums härad betecknades Anders Svenssons brott som ett mord, men i både hovrättens och drottningens domar som ett dråp. Däremot talas det i hovrättens referat av målet att han hade ”dräpet och förmördatt” sin syster medan det i ingressen till drottningens dom sägs att han ”mördat” henne. Rättshistorikern Per-Edwin Wallén har med hänvisning till bl.a. detta mål påpekat att tidens terminologi var ”rätt förvirrande” men konstaterar också att gärningen i detta fall ändå betraktades som ett mord.³ Vad som i äldre lagstiftning särskilde mord från dråp var framför allt hemlighållandet genom hanteringen av den döda kroppen; den som dödat en annan människa och försökte undgå att stå till svars för sin gärning genom att gömma undan liket hade begått ett mord. Därtill fanns andra försvårande faktorer som innebar att ett dråp inte kunde sonas med den annars inte ovanliga påföljden höga böter och gottgörelse till målsäganden utan endast med livets förlust; dit hörde uppsåtligt dråp på nära anförvant liksom dråp i försåt. Den unge An-

ders Svensson hade dödat en nära släkting, sin syster – tingsrätten betecknade brottet i denna del, och i överensstämmelse med landslagen, som ett nidingsverk –, han hade begått dödandet i försåt och han hade försökt dölja brottet genom att gömma liket. Gärningen var alltså på flera punkter belagd med dödsstraff. Han hade dessutom tagit ett bälte från sin döda eller döende syster. Rov som inbegrep dråp var likaså belagt med dödsstraff.

Den som hade begått ett grovt brott och inte uppnått myndig ålder – vid denna tid 15 år – undgick inte straff, men ådömdes en lindrigare påföljd. I lagen föreskrevs dock detta i klartext endast för vissa brott. Dråp begånget av övermaga (minderårig) räknades i landslagen som vådaverk även om det hade skett uppsåtligt; straffet var böter. Rörde det sig om verkligt vådadråp ådömdes den omyndige lägre bot än den som var fullmyndig. Var förövaren sju år eller yngre var boten ännu lägre. I praktiken kom dock bötesstraffet för bl.a. verkligt vådadråp att ofta ersättas av aga. Också för olika slags sår gjordes liknande distinktioner i lagen. Som framhölls i landslagen kunde omyndiga – övermaga och kvinnor – inte bryta edsöret och dömas biltoga (fredlösa); brott mot de s.k. fridslagarna skulle av dessa sonas på annat sätt. I ett tillägg som har gjorts till några handskrifter av den yngre landslagen stadgades att för stöld skulle övermaga böta en fjärdedel jämfört med en mogen man. I samma tillägg fastslogs också att ”Ey må offuermagi lifff för tiuffnat eller dråp låtta”.⁴ I lagen förutsågs att oklarhet kunde råda om den tilltalades ålder. I både lands- och stadslagarna påbjöds att en sådan tvist skulle avgöras genom nämndens prövning. I en senare tid, då delvis andra förutsättningar rådde, konsulterades däremot i första hand kyrkböckerna, i andra fall vittnen. Om ändå ingen säkerhet kunde vinnas skulle man, enligt Petter

Abrahamssons kommenterade utgåva av landslagen från 1726, förfara i enlighet med punkt 31 i domarreglerna, att i ovissa mål hellre fria än fälla.⁵

En genomgång som Jan Mispelare har gjort i en avhandling från 2009 påvisar förekomsten av 20 avrättningar, som skett i Sverige av personer som ännu inte fyllt 15 år, den sista 1736 men övriga under perioden 1618–87. Av dessa minderåriga dödsdömda och avrättade var 16 pojkar och 4 flickor. Pojkarna var mellan 11 och 14 år, flickorna mellan 13 och 14 år. Den angivna åldern kan alltså vara mindre exakt, särskilt vad gäller de äldre rättsfallen, men det var likväl den som beaktades då domarna utfärdades. Bland lagöverträdelserna som dessa unga personer hade gjort sig skyldiga till dominerade tidelag stort bland pojkarna (9 fall); här till kom mord (3), incest (3, varav 1 jämte tidelag) och falsk anklagelse om trolldom (1). De fyra flickorna var dömda till döden för barnamord jämte hor (2), mord och mordbrand (1) och incest (1).⁶

Vad som trots bristande stöd i gällande lag ansågs motivera dödsstraff i dessa grova brottmål var rättens bedömning att barnet var medvetet om att gärningen var brottslig och att den skett med uppsåt. Så var fallet med den elvaårige Anders Svensson. Något lagrum att hänvisa till fanns inte. Tingsrätten åberopade sig på ett par bibelverser (2 Mos. 21:12, 14), men i dessa stipuleras endast som en övergripande rättsregel att den som slår ihjäl någon annan med vilja och list skall dö. Både hovrätten och drottningen, vars dom i målet avfattades under medverkan av en av landets främsta jurister, avstod däremot från att på detta sätt försöka förankra domen.

Däremot förekommer i drottningens dom, liksom tidigare i tingsrättens resonemang, en anspelning på den nämnda maximen *malitia*

supplet aetatem, som genom 1734 års lag skulle komma att införlivas med svensk lagstiftning (Missgärningsbalken 31 kap. 1 §) men som i praxis alltså hade tillämpats långt tidigare, dock i fråga om dödsstraff för omyndiga nästan inte alls efter 1680-talet. Redan i lagförslag och betänkanden från 1640-talet tillades som ett förbehåll i fråga om landslagens stadgande om vådaböter för viljadråp som begåtts av övermaga mellan 8 och 14 år: ”Och pröfwes att han icke af fullo ondsko thet giordt hafwer”.⁷ I David Nehrman Ehrensträhles översikt över den svenska straffrätten (1756) konstateras att då ”förståndet ej lika snart mognar hos alla; utan några förr, andra senare, vinna then förmögenhet, at bruka sitt förstånd” skall (i enlighet med 1734 års lag) den som ”snart fyller 15 åhr, och hans ondska finnes wara större, än emot thes ålder swarar” straffas som ”mogande man”. Som ett ”märkeligit” exempel härpå hänvisar han till en kunglig resolution utfärdad 31 augusti 1651, viii vilket, trots den angivna dateringen (jfr ovan), lär avse drottning Kristinas dom över Anders Svensson.

Avrättningar av minderåriga i hertig Karls furstendöme

Målet mot Anders Svensson är inte unikt i värmländsk rättshistoria. Ett

likartat fall ingick bland de grövre brottmål från Värmland, vilka våren 1598 hänsköts till hertig Karl för avgörande. Flickan Kerstin Andersdotter hade enligt hertigens referat med ”öffwerdådigt och be truckt modh” slagit ihjäl sin bror och ”sedhan lagdt Der mordh opå”, alltså gömt liket för att dölja brottet. Även om hennes ålder var låg ”Så ähr dogh lijckwäll gerningen så grof, att hon icke werre kunndhe bedriffwes af någon som till sin Mogendhe åldher kommen wåre”, ansåg hertigen. Han hänvisade övergripande till Guds lag, ”som biuder att den som blodh vtgiuther hans blod skall derföre igen vtgiuthet wardhe”, gudsord hämtade från 1 Mos. 9:6, som några år senare skulle komma att ingå i det nämnda appendixet till landslagen. Domen löd på halshuggning.⁹ I den yngre landslagen var mord förövat av kvinna belagt med bränning, som vid tiden för denna dom föregicks av halshuggning, men i hertigens dom sägs ingenting om att flickan skulle brännas. Även i det här målet tycks alltså viss hänsyn ha tagits till delinkventens låga ålder.

Nämnas skall också ett mål från samma tid från hertig Karls västgöta del, vilket i likhet med det värmländska fallet från 1598 saknas i Mispelaeres kasuistik och som motsäger hans uppfattning att det är ”helt osannolikt” att det redan i början av 1600-talet skulle ha förekommit att ”fullt straffrättsligt ansvar” utkrävdes av elva- och

tolvåringar.¹⁰ Fallet upptogs som enda ärende vid ett ting i Tidavads socken i Vadsbo härad 3 maj 1603, vilket hölls i närvaro av bl.a. superintendenten Matthias Marci (som var också värmlänningarnas stiftschef) och sex andra präster. Även i detta mål var offret ett syskon och fallet uppvisar stora likheter med Visnumsmålet från 1651: en vid pass tolvårig pojke, Nils Persson, hade lockat med sig sin omkring två år yngre syster (som han menade hade ätit upp hans mat) ett stycke in i skogen, där han slagit ihjäl henne med flera yxhugg mot huvudet och halsen, varpå han gömt kroppen under en nedfallen talltopp. Han hade, med dombokens ord, ”mordtt Sin Syster”. Först nästan fjorton dagar senare hittades flickans kropp genom pojakens försorg och efter påtryckningar erkände han en tid därefter gärningen. Nämnden och menige man kunde inte befria honom från ansvar för mord enligt Högmålsbalken 1 kap. i landslagen. Den av lagläsaren Jakob Persson förda domboken påvisar tingsmenighetens aktiva medverkan i rättskipningen även genom markeringen att menige man begärde att en sådan ”olideligh giernin[g] Skuulle Strafuas”. Några betänkligheter mot att döma en minderårig till döden kommer däremot inte till uttryck i protokollet. Domen konfirmerades av hertigen. Att den verkställdes framgår av lagläsarens lakoniska tillägg: ”blef affhugen”.¹¹

Noter

1. Om målet mot Anders Svensson, se Visnums häradsrätt Ala:2, pag. 96–97, Värmlandsarkiv; Göta hovrätt, Huvudarkivet EVAA:36, 5–7/5 1651 nr 1 samt 4/6 1651 nr 34, Riksarkivet i Vadstena (VaLA); Göta hovrätt, Huvudarkivet EIAC:1, 31/5 1651, VaLA; Länsstyrelsen i Örebro län, Landskansliet del I DIqß:1, 8/6 1651, Riksarkivet i Uppsala. Ett referat av målet, utan närmare kommentarer, ingår i Gottfrid Kallstenius, ”Några värmländska rättsfall från 1650-talet”, *Saga och sed* 1936 (tr. 1937), s. 30–32. Se också Jan Mispelaere, *Guld-*

mynt eller äpple. Straffrättsligt ansvar för barn och ungdomar i Sverige och Nederländerna 1590–1800 (2009), s. 280–282.

2. Jordebok för Värmlands län 1649, pag. 6, 236, Riksarkivet (RA).

3. Per - Edwin Wallén, ”Mord och dråp – två brottsbegrepps utveckling i svensk rätt”, *Nordisk tidsskrift för kriminalvidenskab* 1963, s. 208 f.

4. *Konung Christoffers landslag*. Utgifven af C.J. Schlyter (1869), s. 409.

5. *Swerikes r ikes l ands-lag*, [...] [Utgifven av Petter Abrahamsson] (1726), s.

714 not b, 776 not b.

6. Mispelaere 2009, s. 260 ff., 274 ff.

7. *Åtgärder för lagförbättring 1633–1665*. Urkunder samlade af C.J. Wahlberg (1878), s. 32, 160.

8. David Nehrman [Ehrensträhle], *Inledning til then swenska jurisprudentiam criminalem*, [...] (1756), s. 92.

9. Hertig Karls registratur 27, fol. 188 v., RA.

10. Mispelaere 2009, s. 296.

11. Västergötlands handlingar 1603:7A, dombok för Vadsbo och Valle härad, RA.

Kyrkvärden i Kila dömdes för förskingring och förfalskning

av Carl-Johan Ivarsson

Oskar Olsson hos fotografen i oktober 1947. Åren har satt sina spår.
Foto: Ludvig Åberg

Söndagen den 28 juni 1936 var en stor festdag i Kila församling. Det var dags för ett återöppnande av kyrkan, som varit stängd under en längre tid för renovering. Biskop J. A. Eklund var på besök, assisterad av präster från kontraktet och grannförsamlingarna och fem präster födda i Kila.

Men högtiden skedde i skuggan av en rättegång i tingshuset i Säffle, som ägt rum bara en dryg vecka förut. Lördagen den 20 juni dömde Näs häradsrätt förutvarande kyrkokassören och kyrkvärden i Kila församling Oskar Olsson i Södra Ed till sju månaders straffarbete för förskingring och förfalskning. Det var ”en dyster och trist tavla som målades upp”, konstaterade Säffle-Tidningen.

Ansedd som redbar och sparsam

Vad var det som hade hänt i denna lokala skandal? Även om den bevarades i folkminnet, så var det sällan

så att saken ventilerades offentligt. Oskar Olsson, kyrkvärd och kassör för både kyrkan och skolan, av gott anseende i bygden och ansedd som redbar och sparsam. Hur kunde det gå så illa?

Det går dock att få en ganska god bild med hjälp av handlingarna från rättegången och den föregående av landsfogde Otto Rosengren ledda polisundersökningen, som finns bevarade i Näs härads dombok 1936.

Oskar Olsson var född 1871 i Götterstad i Millesvik. Till Kila kom han 1903 då han startade en såg i Norra Ed. Två år senare ingick han äktenskap med Gerda Charlotta Nygren, dotter i huset på gården Skansen i Södra Ed. Två döttrar och tre söner fanns i familjen.

Den 15 december 1935 utsågs en ny ordförande i Kila kommunalfullmäktige och kommunalnämnd. Karl Johansson i Bunäs efterträdde förre folkskolläraren J. G. Ekman i dessa uppgifter. Johansson hade tidigare varit ledamot men inte haft någon närmare kännedom om kommunens kassor. Fullmäktige hade nu givit en ny instruktion för kommunens revisorer. Till kommunalfullmäktiges sammanträde hade de utsedda revisorerna, folkskollärare Bertil Cronborg och hemmansägare Herman Peterson meddelat att det fanns kassabrist i de av skolkassören Oskar Olsson förvaltade kassorna på inte mindre än kronor 10.634:82. I dagens penningvärde motsvarar denna summa 384 160 kronor!

Detta var självfallet ytterst anmärkningsvärt, och i sin rapport konstaterade revisorerna att ”kassaförvaltaren har genom stort oför-

stånd icke skilt på egna medel och kommunens. Då han dessutom saknar de allra elementäraste begrepp om bokföring, ha svårigheterna att reda ut det hela blivit honom övermäktiga”.

Rykten hade förekommit

Enligt Säffle-Tidningen hade det länge förekommit rykten om att allt inte skulle stå rätt till. Hur länge ryktena cirkulerat, är inte utsagt.

Det vanliga är förstås, att revisorerna föreslår att ansvarsfrihet skall beviljas för föregående års förvaltning. Det var inte aktuellt denna gång, utan föreslogs en fullständig revision av samtliga kassor från den tidpunkt Oskar Olsson övertog ansvaret, nämligen den 15 juli 1927. Cronborg och Peterson utsågs att genomföra revisionen tillsammans med kontorist B. A. Zetterlund från Säffle.

Redan i maj hade Olsson, med hjälp av sina bröder som borgensmän, kunnat inbetala 14 000 kronor i två omgångar som ersättning för bristen. Zetterlund hade kunnat konstatera, att den sammanlagda bristen uppgick till inte mindre än 20.225:19. Idag motsvarar detta 730 641 kronor!

Karl Johansson konstaterar i polisförhört, att Olsson ansetts som förmoden, och haft det bästa anseendet i orten. Han hade levt ett sparsamt liv, och inte heller kostat på sina barn någon dyrbar uppfostran.

Den 5 juni 1936 blev Olsson anhållen i sin bostad i Södra Ed. Olssons huvuduppgift var att sköta barnavårdsnämnden, kyrkokassan och skolkassan, vartill tillkom en del mindre kassor. För kommunalnämnden och fattigvårdsstyrelsen fanns dock andra kassörer, så dessa medel var inte inblandade i härvan kring Oskar Olssons kassörskap.

I sin andra revisionsrapport, konstaterar de tre utsedda revisorerna, att Olsson blandat samman sin privata ekonomi med de av honom förvaltade kassorna och att många verifikationer helt enkelt saknades.

Statsbidragen

En del av oegentligheterna hörde sig från mottagandet av statsbidrag för skolan, till slöjdundervisning och kostnadsutjämning. När han fått in statsbidrag som härrörde till läsåret hade han delat upp bidraget på två kalenderår, sedan glömt bort och sedan åter raderat i kassaboken. Själva raderandet kom senare att läggas honom till last och bidrog till att han fick tillbringa tid i fängelset. Revisorerna hade aldrig tidigare anmärkt på bokföringen!

Systemet för statsbidrag till och utbetalning av lärarnas löner var förstås en viktig del av skolkassan. Dyrtidstillägg, statsbidrag och löneavdrag hade blivit en enda röra för Olsson, vad det verkar. Han hade lånat mellan skolkassan och barnavårdskassan, men ibland glömt att föra in debet- och kreditposter i bokföringen.

I skolkassan hade exempelvis bokförts en utbetalning till Widéns Färghandel i Säffle på 127:36 men färghandeln kunde meddela att Olsson endast betalat 32:79. Skillnaden var på 94:57. Det fanns fler exempel på att bokföringen inte stämde med verifikationerna.

Andra anmärkningar gällde fattigvårdskassan och kyrkokassan, liksom bibliotekskassan. De större summorna gällde dock statsbidragen.

Enligt sammandraget fanns 5.682:44 i brist genom felaktiga räkenskaper, 12.147:16 i ren kassabrist, alltså totalt kronor 17.829:60.

Olsson uppgav om varför bristen uppkommit: "Olsson hade aldrig hållit egna och allmänna medel åtskilda, och annat hade heller inte låtit sig göra. Det hade nämligen varit vanligt, att Olsson, när och varest han påträffats, avfordrats likvid för kassornas skulder, och stundom hade han då måst förskottera av egna medel eller vid färd hemifrån medföra allmänna medel till olika belopp, vanligen varierande mellan 500–600 kronor, för att därmed likvidera kommunens fordringsägare. Olsson, som i ingen mån vore bokföringskunnig, hade icke förstått att riktigt föra böckerna och haft särskilt svårt att rätt bokföra de legitima lånetransaktioner, som förekommit mellan de olika kassorna. Då han ständigt och jämt måst verkställa utbetalningar för kassorna, hade han icke kunnat hålla någon expeditionstid. Stundom hade utbetalningar verkställts medan Olsson varit upptagen med jordbruksarbete, och hade då antingen anteckning om dessa utgifter fått anstå för att säkerligen i flera fall avglömmas, eller också hade en anteckning härom verkställts i en kassakladd".

rande mellan 500–600 kronor, för att därmed likvidera kommunens fordringsägare. Olsson, som i ingen mån vore bokföringskunnig, hade icke förstått att riktigt föra böckerna och haft särskilt svårt att rätt bokföra de legitima lånetransaktioner, som förekommit mellan de olika kassorna. Då han ständigt och jämt måst verkställa utbetalningar för kassorna, hade han icke kunnat hålla någon expeditionstid. Stundom hade utbetalningar verkställts medan Olsson varit upptagen med jordbruksarbete, och hade då antingen anteckning om dessa utgifter fått anstå för att säkerligen i flera fall avglömmas, eller också hade en anteckning härom verkställts i en kassakladd".

Saknade kassaskåp

I rättegången uppgav han, att ha inte ägde kassaskåp utan att kontanter förvarades i en skrivbordslåda eller i den egna plånboken.

De tidigare revisorerna hade varit inkompetenta och revisionen hade

Gården Skansen i Södra Ed, Kila, så som den ser ut idag. Foto: Carl-Johan Ivarsson

skett mycket bristfälligt, och inga kassasaldon hade behövt redovisas.

Vad hade då Oskar Olsson använt pengarna till? 1927 hade hustrun som enda arvinge ärvt föräldragården Skansen i Södra Ed. Denna var värderad till 13 600 kronor men var också redan inptecknad för 1500 kronor. 1932 hade han för sina söners räkning köpt en lastbilsrörelse i Mellerud för 6500 kronor, samt senare köpt en fastighet som bebyggdes med ett hus med garage och bostadslägenheter. Bilrörelsen hade gått med förlust och jordbruket i Kila hade enligt Olsson nätt och jämnt gått ihop. Ågorna på den relativt lilla (12 ha) gården hade täckdikats och någon spannmål eller mjölk till avsalu hade man inte. Gårdens byggnader hade förnyats, utom boningshuset. Grus fanns som såldes till Säffle köping. Han hade därför haft stora behov av kontanter som lånats ur de av honom förvaltade kassorna. Lånen var tänkt att vara tillfälliga. Men, som det står i utredningen, han ”kunde icke heller begripa var dessa pengar tagit vägen”. Men någon privat bokföring hade han inte gjort, utan han hade trott att han när han fått in kontanter kunnat betala tillbaka lånen. Han hade inte heller gjort förluster på spekulationsaffärer eller aktier.

De tre utsedda revisorerna hördes också av landsfogden. Zetterlund hördes, och han konstaterade, att Olsson inte klarat av sin uppgift och att revisorerna borde ha upptäckt felaktigheterna. De förfalskningar som var gjorda i bokföringen, var så slarvigt utförd, att de sannolikt inte varit avsedda att vilseleda revisorerna. Zetterlund konstaterade dock, att han alltid funnit Olsson ”god och redbar”. Så konstaterade också Cronborg att ”Olsson alltid haft det bästa anseende i orten, och hade kännedom om underslevet därför kommit som en fullständig överraskning”.

Dessutom hördes vice pastor Nils

Edner och förre folkskolläraren J. G. Ekman. Den sistnämnde hade helt litat på revisorerna. Redan för 1933 års räkenskaper för skolkassan hade uppvisat en brist på omkring 9 000–10 000 kronor, men detta synes ha fått bero. Delvis på grund av att det var så svårt att finna någon annan lämplig kassaförvaltare.

Häktades

Oskar Olsson förklarades den 7 juni häktad och sändes i väntan på rättegång till fängelset i Karlstad.

Landsfogde Rosengren fungerade också som åklagare vid rättegången, som hölls i Säffle tingshus den 20 juni. Olssons försvarare var advokaten Folke Adelsohn från Karlstad. Denne var för övrigt en farbror till sedermera statsrådet, partiledaren och landshövdingen Ulf Adelsohn.

I rättegången uppgav Olsson, att han aldrig trott att summorna han lånat uppgick till något större belopp, och att ”det hela nog skulle ordna sig”. I stort sett sades samma sak, som sagts i polisförhören.

Advokaten Adelsohn konstaterade i sin plädering, att Oskar Olsson lämnat sannolika förklaringar till vad som lagts honom till last, och någon brottslig avsikt inte funnits, och hemställde om en mild dom. Så ansåg också Kila kommuns ombud Karl Johansson.

Rätten, vars ordförande var häradshövding Herman Wistrand och i nämnden ingick också kilabon F. E. Eriksson i Jonsbol, dömde Oskar Olsson ”för tillgrepp och förskingring av medel dem han i kraft av sina befattningar innehaft” till en månads fängelse, och för förfalskning av allmänna handlingar till straffarbete i sex månader. Det var det klumpiga kladdandet i kassaböckerna, som ansetts vara ett allvarigare brott och ha ett högre straffvärde. Detta trots att

Säffle-Tidningen ansett detta som ett mindre allvarligt brott. Sammanlagt blev det sju månaders straffarbete, men Olsson frigavs ur häktet. Något överklagande var inte aktuellt.

Den 65 år gamle Oskar Olsson intogs i straffängelset i Vänersborg den 30 september 1936. Han frigavs efter avtjänat straff den 28 april 1937.

Smärtsamma minnen

Vad som hände för Oskar Olsson var förstas en katastrof, både för honom och familjen. Han återkom till gården Skansen och familjen blev kvar. Oskar Olsson avled 1955 och hustrun Gerda 1964. Sönerna fortsatte den åkerirörelse som fadern grundat. Minnet fanns kvar, men var förstas mycket smärtsamt för alla inblandade. Även grannarna, som gått i god för Olssons ordentlighet och redbarhet, saknade anledning att ta upp ämnet – även om det inte blev helt bortglömt.

Fallet Oskar Olsson visar på riskerna med den typ av kommunal administration som var vanlig fram till den stora kommunreformen 1952. Det hade funnits nästan 2500 kommuner då, många av dem betydligt mindre än Kila kommun. När de s.k. storkommunerna bildades, blev anställning av en kommunalkassör något som nästan alla tvingades till. Dagens kommuner har välbemannade ekonomiavdelningar för att sköta administration och ekonomihantering.

Det fanns många kunniga kommunalmän då, medan andra inte klarade av sitt uppdrag, saknade utbildning i bokföring och hade svårt att skilja på privata och allmänna medel. När inte heller revisorerna gjorde sitt jobb, så kunde det gå så illa som i detta fall.

EXTRA: Allt om Greta Garbos moster i Nykroppa!

av Måns Höög

Inledning

“Att nöjen är högst relativa jag lärde mej tidigt förstå. I Nykroppa mente man så: – Vi har en och annan begravning och tåget att titta på”. Filipstadsonen Nils Ferlin målade inte den festligaste bilden av Nykroppa i dikten “Nöjen” från samlingen *Kejsarens papegoja* (1951). Ett betydande historiskt faktum hade dock Ferlin bortsett från: i Nykroppa bodde nämligen fru Sigrid Stenvall, född Johansdotter (1880–1967).¹ Och fru Stenvall var inte vem som helst – hon var nämligen *den gudomligas, kejsarinnan av Hollywoods, The Swedish Sphinx, La Divinas* (etc.) moster: Sigrid Stenvall var moster till Greta Garbo! Nykroppa har därför under historien inte endast förärats besök av Kejsarens papegoja, utan även av kejsarinnans moster – och av kejsarinnan av Hollywood själv.

“Den som skryter om sin härstamning är som potatisen – det bästa hos honom vilar under jord”, sägs det. Inom Höög-släkten ligger heller inte dylika högfärdigheter nära till hands eller läpp, men ett endaste – men likväl storslaget! – “släktskryt” har inbegripits i släkttraditionen: det att Greta Garbos moster var gift med undertecknads morfars farmors bror, den prydligt mustaschbeprydde bruksarbetaren (samt slöjdaren, med mera) Fredrik Stenvall i Nykroppa. *Visit Flen* marknadsför idag Hotell Plevnagården i Malmköping med att byggnaden ägdes av Greta Garbos faster – men mostern i Nykroppa har hitintills haft en undanskymd roll. Och nu när jag nyssens blivit

Greta Garbo 1931

fil. kand. i historia vid Uppsala universitet tänkte jag att det inte är annat än rätt att gå till källorna, skörda joläpplan och kasta ljus över denna underbelysta historia om Hollywoodmostern i Nykroppa. Detta är skrivet både med och utan glimten i ögat – för mikrohistorien är alltid en del av makrohistorien, eller i *det enkla bor det vackra*, som Nykroppasonen Ernst Kirchsteiger träffsäkert förkunnat. Historien om Greta Garbos moster fick dessutom i sin samtid ringar på vattnet – inte endast i Östersjön (sjön invid Nykroppa) utan även över Östersjöns bräckta vatten på riksnivå. Genom en återfunnen, historisk intervju med mostern i fråga från *Filipstads stads och Bergslags tidning* anno 1965 samt tidningsreportage från Garbos Nykroppabesök ämnas artikeln skissera historien om fenomenet Garbo, om moder-

nitet, om massmedier, om megastjärnor – och om deras mostrar. Detta görs även som en skriftlig fanfar till Garbos och hennes mosters gemensamma 120- respektive 145-årsjubileum nu i september 2025.

Greta, mamma Anna och moster Sigrid

Först följer dock, på sedvanligt historiskt manér, en viss bakgrundsteckning, efterföljt av ett teoretiskt ramverk, innan resultatet presenteras. Greta Gustafsson föddes 1905 i ett arbetarhem på Södermalm. Fadern Karl, modern Anna och

mostern Sigrid var alla smålänningar. Lokalpatrioter har därför velat förlägga Garbos tillkomstort till just Småland: “Man namnger inte bara barnmorskan Ida Svensson i Lillsjödalen som skulle ha hjälpt till att förlösa Gretas mamma. Man

Garbo och modern 1928

Bröderna Stenvall

påstår också att i denna trakt fick Garbo sina första babykläder, sydda av sömmerskan Hulda Svensson”, berättas det (i boken Greta Garbo berättar för Sven Broman). Saken dementerades dock av Garbo själv med konstaterandet “Jag är född två gånger!”. Liknande krafter från västgötska Kinnekulle har även menat att Garbo var oäkta dotter till en besökande västgöte, andra att artistnamnet skulle stamma från området Garbo i uppländska Alunda socken. Dylik sägenbildning är väl inte ovanlig kring bemärkta historiska aktörer – eller, vilket ska visa sig, kring deras mostrar.

I Lillsjödäl i Högsby socken i syd-östra Småland föddes däremot syst-rarna Anna och Sigrig Johansdöttrar (1872 respektive 1880). Systrarnas far lämnade dock familjen tidigt – omkring 1882 köpte han en enkelbiljett till Amerika där han senare bildade en ny familj i Chicago. När modern Emma därefter beviljades skilsmässa beskrev Handbörds häradsrätt (8/4 1890) att maken “af ondska och motvilja öfvergifvit och förlupit sin hustru”. Johan och Emmas dotterdotter skulle dock 34 år senare göra samma Atlantresa,

men – som ska visa sig – under annan pretext och mer bejublade kontext. Faderns Amerikafärd till trots berättade hans dotter Sigrig för Filipstads tidning långt senare, i samband med sin 85-årsdag, att “hon minns sin ungdom som glad och fridfull”.

1891 reste den då nittonåriga storasystern Anna till Stockholm för att arbeta. Själv flyttade Sigrig som sjuttonåring till kulturbygden Lönneberga, där hon blev piga vid järnvägsstationen i det som på räls framväxande moderna stationssamhället. Därefter bodde hon åren 1900–1908 i Oskarshamn, där hon först var piga hos majoren och gymnastikläraren Martin Carlstedt (vilken bl.a. instiftat Oskarshamns elementarläroverk för flickor). Därefter arbetade Sigrig på ett boktryckeri (sannolikt hos Oskarshamnsbladet eller Oskarshamnstidningen) innan även hon – liksom systemen och så många fler i det urbaniserande Sverige – flyttade till Stockholms brus, sus och dus. Där var Sigrig skriven som anställd vid Templet på Östermalm – Frälsningsarméns första kårlokal i Sverige. Sigrig hade i unga år blivit soldat inom kåren, däri hon sedermera avancerade till kapten. Kanske hängde även Greta stundom med på mosterns kårarbete – enligt Robert Gottliebs nya Garbobiografi (2021) ska den unga Greta nämligen ofta ha besökt Frälsningsarméns soppkök och underhållit de köande soppgästerna. Både inom och utom kåren sjöng moster Sigrig och spelade cittra – ett instrument som då inte var helt ovanligt och som återkommande salufördes i kårens tidning Stridsropet. I Stockholmstidningen (7/12 1908) utannonserades exempelvis en “musikdemonstration” i Templet med “välkomsthälsning på vers” och solo på cittra. Cittrasolon skulle systerdottern senare också få avnjuta i Nykroppa: “Jag brukade spela på den och sjunga till när Greta

var hos mig”, berättade Sigrig på äldre dagar.

I början av 1900-talet bodde således Smålandssystrarna Johansdotter på varsin Stockholmsmalm, säkerligen långt från något divaliv (även om Garbo senare menade att hon ärvt sina omtalade ögonfransar efter modern). Biografierna beskriver ofta hur den unga Greta vid tiden arbetade med att löddra herrar som tvålflicka på raksalong – ett löddrande som den vittre kåsören Kar de Mumma i satirnovellen En bragd (1932) nyttjade för att belysa samtidens Garbofeber: “En fransman avreste till Sverige och intervjuade en person vid namn Svensson, som för åtta år sedan hade blivit rakad av Greta Garbo, som då arbetade på en raksalong vid Hornsgatan. Fransmannen beskrev Svensson. Svensson var av medellängd och iförd grämelerad kavajkostym. Han hade ett två och en halv meter långt skägg, vilket berodde på, att han inte hade rakat sig sedan den gången, på raksalongen vid Hornsgatan. Han ansåg, att det var en så betydelsefull rakning, för att inte tala om den härliga intvålningen, som Garbo hade gjort, att det helt enkelt vore ett brott att låta sig rakas av någon annan efter Garbo. [...] Fransmannen lämnade också en utförlig beskrivning över Svenssons familj, hans hundar och hans hembiträde Beda, en ljus gladlynt flicka från Dalsland [...]. Det var en utmärkt artikel, en studie över svensk mentalitet”. Kar de Mumma skulle sedermera även beröra ämnet Greta Garbos moster – något som här blir vad som på Hollywoodska kallas cliffhanger.

Från Östermalm till Nykroppa

Greta Gustafsson fick i femton-årsåldern, omkring 1920, arbete på varuhuset PUB, där hon kom att debutera som mannekäng i reklamfilmer (varuhuset kallade

Makarna Stenvall i hemmet i Nykroppa

Fredrik Stenvall

mamma Anna, enligt Broman, för "himmelriket" – i det då framväxande moderna Sverige var det urbana varuhuset på god väg att ersätta sockenkyrkan). Men moster Sigrid då? Jo, hon hade anno 1917 miljöombytt sockenkyrka från Östermalm (eller varuhuset PUB) till Kroppa. I Östermalms utflyttningsbok stod dock att hon ämnade flytta söderut, till Vena socken i Hultsfredstrakten – men istället blev det alltså Värmland. Precis vilka push- och pullfaktorer som förklarar Värmlands migrationen är något oklart. Sigrid berättade dock senare att hon "tog plats hos en familj" i Nykroppa, där hon sedermera träffade sin make,

Fredrik Stenvall (1866–1936). Enligt kyrkokällorna ska denne herr Stenvalls egnahemsstuga på Malmdragarvägen i Nykroppa, ståndsmässigt kallad "Haga", ha uppförts just 1917, så sannolikt ämnade han då stadga sig med både hus och hushållerska – för det senare var vad Sigrid blev.

Kroppasonen Stenvall (alltså understecknads morfars farmors bror!) var son till Anna Alstermark och Fredrik Jakobsson (bland annat känd som Kroppas näst mest rutinerade kyrkvård under historien med 31 tjänsteår) på torpet Övre Stenbron, just nordöst om Nykroppa tätort. Stenvall hade tidigare arbetat för sin sväger, byggmästare Resare (som uppförde Karlstads teater) och var 1917 verkstadsarbetare på Nykroppa järnverk. Enligt understecknads morfar, som hade träffat paret Stenvall, skulle Fredrik Stenvall även ha tillverkat och dekorerat lampor, lampskärmar och vaser – samt ha fått ena foten

amputerad efter en tågolycka (en händelse som omskrevs i Filipstads tidning 11/9 1891; Fredrik skulle på tåget hem från Filipstads marknad, "troligen i följd af en allt för upprymd sinnesstämning", ha fallit av tåget i närheten av Herrhults station, varefter foten, som därefter inte kunde anträffas, förolyckades. Tre månader senare (15/12) tycks Fredrik dessutom ha frontat en reklamkampanj för Filipstadshandlaren Anderzons försäljning av "Samariterkors", en samtida alternativmedicin: ett kors i metall som bars runt halsen, vars "elektriska" egenskaper troddes verka botande för allehanda åkommor. Genom Samariterkorset beskrev Fredrikson i reklamannonsen att han nu "hyser full tillförsikt om mitt fullständiga tillfrisknande". Dock fick han sannolikt inte foten tillbaka). Nåväl – Fredrik och Sigrid blev inte herr och fru Stenvall förrän efter nio års hushållning, då de vigdes av borgmästare Bergstrand 1926. Utan att understecknad har stenkoll på parets Stenvalls teologi så kan den borgerliga vigseln sannolikt vara ett tecken på frikyrklighet, då många frikyrkliga vigdes borgerligt innan samfunden fick vigselrätt 1951. Stenvallarnas vigsel skedde samma år som Gretas första Hollywoodfilm "Virveln" syntes på biodukarna. Men då hade Greta redan synt i Nykroppa.

Fröken Greta syns på Haga

Som Greta Gustafsson besökte den sedermera Garbo Nykroppa troligtvis åtminstone två gånger (källorna är något svårtolkade), möjligen fler. Dels ska hon ha bott en månad i Nykroppa efter faderns bortgång, vilket är sommaren 1920. Trots traditionen berättade moster Sigrid till systerdottern "[...] var som en solstråle för oss. Och ibland

Stenvalls stuga

spexade hon med oss, så vi stor-skrattade åt henne. Men ibland blev hon drömmande och frånvarande och då talade hon mest om att bli skådespelerska”. “Flickfantasier”, ska paret Stenvall ha tänkt därom – “men hon hade ett så gudomligt ansikte redan då, så att Nykroppa-pojkarna lade märke till henne när hon visade sig. Och så var hon så snäll. Snällare flicka finns inte”. Så, utöver begravnings- och järnvägståg hade Ferlin, åtminstone ur Nykroppapojkarnas perspektiv, kunnat omnämna att fröken Gustafsson synt på Haga (mellan järnverksdimmors frost och dun).

På Svenska filminstitutet i Solna finns även ett bevarat brev av Greta hand daterat Nykroppa den 27 augusti året efter, 1921 (året innan hon enrollerades vid Dramatens elevskola). Greta skrev då till sin väninna Eva Blomgren: “[...] Här är jag ganska nöjd över att vara och längtar ej till Stockholm. Jag önskade nämligen att få komma till ett ställe, där det inte fanns så mycket människor för att uteslutande vila mig. Jag har fått min önskan rätt bra uppfylld i det att mitt mesta sällskap har jag i mig själv”. Härav kan alltså också konstateras att Greta och Ferlin tycks ha haft skilda värderingar av pulsen på Nykroppa samhälle.

Vill ni se en stjärna? (Svar: Ja)

Året efter, 1922, hade Garbos debutfilm Luffar-Petter premiär, vars handling akademiledamoten Ellen Mattson konkretiserat som “om en luffare och tre flickor i baddräkt”. År 1924 kom dock Mauritz Stillers något mer bemärkta filmatisering av Gösta Berlings saga, med Greta Garbo som grevinnan Elisabeth Dohna. Vad upphovskvinnan Selma Lagerlöf själv tyckte om filmen förefaller oklart (den ena källan säger ris, den andra ros) – men Louis Mayer på MGM i Hollywood

imponerades dock tillräckligt för att bjuda både Stiller och Garbo över Atlanten.

Kvinnan, kvinnan, kvinnan, förr var hon blott ett poem –

jag vill ge er kvinnan som ett modernt problem

Vill ni se en stjärna, se på mig!

Ni får mycket gärna, se på mig!

Tårar kan jag gjuta, blixtar kan jag skjuta,

jag är primadonna assoluta!

Texten i Zarah Leanders signaturkuplett åsyftade egentligen Greta Garbo. När Garbo reste från nord till USA lyckades hon just med att en värld förtjusa, att upphöjas till en gnistrande star på the Hollywood sky (eller, som Ruth Biery skrev i tidskriften *Photoplay* 1928: “Miss Garbo makes her film debut and appears, like a comet, in the Northern Sky”). Inom universitetsvärlden finns idag ett forskningsfält som deskriptivt nog kallas “celebrity studies”, alltså kändisstudier. Många sådana kändisforskare har beskrivit att en särskild, modern celebritetskultur tog fart omkring 1900: i det alltmer massmedialiserade samhället skapades en ny offentlighet där personer och personligheter kunde individualiseras, synas och belysas på nya och starkare vis än förr. Särskilt

den visuella kulturen, bilden och filmen har – hand i hand med pressen – beskrivits som gärningsmän i skapandet av den moderna “kändisen” (bland annat av historikern Eva Blomberg i studien *Vill ni se en stjärna* (2015)): skådespelarna blev filmstjärnor, ikoner och idoler där prestation och person (och kanske även mostrar) blev ett. Detta gällde inte minst Garbos drabbande och enigmatiska persona, inom liksom utom filmrullarna. I Karde Mummas omnämnda novell En bragd (den med raklöddret) var exempelvis själva bragden den att en samtida journalist lyckades med bedriften att skriva en artikel som inte handlade om en endaste filmstjärna (vilket i novellen resulterade i ett journalistpris)! Även Filipstads tidning skrev vid tiden ymnigt om filmen och dess stjärnhimmel, och genom de redan under 1920- och 1930-talet tusentals biograferna i Sverige (exempelvis bio Monitor i Filipstad eller Folkets parks bio i Nykroppa) kanaliserades Hollywoods stjärnglans, amerikanisering och modernitet i det framväxande folkhemmet. I denna framåtrörelse blev stjärnan Garbo en av de starkast lysande på himlen, filmad, fotograferad, beundrad (samt, som ska visa sig, biljagad). Den sista Garbofilmen,

Lars Hanson och Greta Garbo i "Gösta Berlings saga"

Tvillingarna, kom 1941 – ett tidigt karriärslut, vilket möjligen bidrog till intensiteten i det astronomiska intresset för hennes stjärna, än in i nutid. Redan i den första biografien, *Greta Garbos Saga* – som utkom 1929, när huvudpersonen var 24 år – uttryckte dock Greta skepsis kring offentligheten: “Min levnadshistoria? Varför ska vi tala om den? Jag föddes, jag växte upp och jag levde som alla andra människor”. Detta till trots kom mången världsmedborgare att tala om saken. Garbos hembiträden och allt-i-allo, paret Norin, skulle exempelvis “förråda” henne genom att intervjuas i boken *The Private Life of Greta Garbo* (1931) där de berättade allt om vad Garbo åt till frukost, hennes talande papegoja Polly samt garderobsinnehåll (med mera).

Längtan till landet: Garbos Sverige-besök

Under Hollywooderan talade Garbo, i det fåtal intervjuer hon gav, ofta om längtan efter lugn, ro och svensk natur. I en amerikansk intervju, publicerad i Photoplay maj 1928, återblickade Garbo till en lantresa – kanske en Nykropparesa – hon gjorde efter inspelningen av Gösta Berling (Garbobiografören David Bret har menat att det var en just en Värmlandsresa, men detta har undertecknad ej kunnat belägga – även om det beskrivna gamla paret mycket väl skulle kunna vara Stenvallarna): “I went away into the country. Oh, yes, I was alone. I always went away alone. That is what I like—to go away, far into the country, alone. An old couple to cook for you, look after your things for you. [...] I need to be alone, always. It is so wonderful alone in our country in the summer. In the midsummer you can read all night long, in the open. The little noises of the country, the wonderful air—Ah,—it gets you.”

Garbos framtid skulle dock inte alltid motsvara denna idealbild. Gottlieb har beskrivit att intresset för Garbo var “galet” – varhelst fanns Greta Garbo “i människors sinnen, hjärtan och drömmar”. Det första återbesöket i Sverige skedde 1928, då Garbo anlände med Svenska Amerika Linien till Göteborg. “Hon hade på sig en päls, en mycket ljus päls av någonting som var lent och mjukt att ta på”, rapporterade Göteborgs sjöfartstidning (18/12). När allmänheten försökte närma sig pälsen har Garbobiografören Fritiof Billquist beskrivit hur bilrutorna i Garbos bil imploderade till glassplitter. Garbos väninna, skådespelerskan Mimi Pollak (från Karlstad, för övrigt), var med i bilen och har i sina memoarer skildrat hur en “bastant flicka hoppade upp på kylaren och tjöt ‘Garbo, Garbo’”! Vid ankomsten till huvudstaden prydde “Stockholmarna i Garbofeber” SvD:s förstasida (19/12) – och Garbofebern skulle kvarstå. (Mimi Pollaks självbiografi innehåller för övrigt en del direkta drifter med Garbofebern, exempelvis med inledningar såsom: “hallå där alla Garboforskare, det här har ni inte fått tag på!”).

Biljakter och stopp i Stöllet

I augusti 1932 var Garbo åter på Sverigebesök. På göteborgska Sjöfartstidningens (8/8) fråga “var skall ni tillbringa er holiday? [...] Kanske blir det i Stockholm? Kanske i Värmland?” svarade Garbo: “På någon plats där jag kan vila – where I can rest – if there is a rest for a restless soul”. Om väl Garbo ämnade vila gjorde pressen ej detsamma, illustrerat genom Aftonbladets (9/8) rapportering: ”Förföljd av en hord av bilar och motorcyklar pilade hennes bil i väg mot Mölndal, där den förmådde göra sig av med de flesta förföljarna. Sedan bar det av till Hindås”. Efter lunch på turisthotellet där lade

Garbos bil i både “ettan, tvåan och trean” varpå jakten ebbade ut. “Enligt vad Aftonbladet erfarit” hade dock Garbo setts i Jönköping och Gränna – liksom, “enligt bestämda rykten”, i Norrköping.

När Garbo tre år senare, i juni 1935, åter var på Sverigebesök kunde Aftonbladet (14/6) under rubriken “Garbo vilar ut i Värmland? Den hemlighetsfulla bilen försvunnen” konstatera att Garbo, efter ankomsten, hade “lyckats ganska väl att bibehålla det inkognito som hon anser vara så eftersträvanvärt”. Det beskrevs att land och rike “förgäves efterspanat den hemlighetsfulla bilen A13071” (alltså registreringsnumret, en enligt den Garboska medielogiken helt relevant uppgift!). SvD precisade bilen (14/6) till en Mercedes Cabriolet. Aftonbladet kunde dock meddela att Garbo hade ätit lunch hos en direktör och därefter förmodligen bilat “till Värmland för att tillbringa ett par dagar hos sin väninna fru Mimi Pollak”. Den femte augusti rapporterade Aftonbladets Sunnekorrespondent att “den gudomliga”, tillsammans med de grevliga vännerna Wachtmeisters, nu var i “Gösta Berlings mångbesjungna land”. “I Sunne lunchade Garbo på hotell Nilsson”, iförd en “vidbrättad hatt, som ganska bra dolde hennes ansikte”; lunchen bestod “helt av råkost, bananer och råa morötter”. Därefter besöktes Mårbacka – och Stöllet: “I Stöllet råkade sällskapet ut för en punktering. Under ringomläggningen passade Garbo på att smaka på smultron och blåbär, som hon plockade i skogskanten vid vägen”. Aftonbladets Sunnekorrespondent erbjöd alltså här möda för lönen! Garbo besökte senare sin kollega Fridolf Rhudins grav i Munkfors liksom John Ericsson-monumentet i Filipstad – “sedan gick färden österut genom Bergslagen”. Om detta innebar en visit till Nykroppa förtäljde tyvärr inte den annars så envetne Sunnekorrespondenten.

Senare under Sverigebesöket träffade Garbo även Selma Lagerlöf, som bjudit hem Garbo efter att just ha läst om hennes närvaro i tidningen: "Hon var som ett trollväsen", skrev dr. Lagerlöf i sin dagbok (KB, Lagerlöfsamlingen, bok No. 25).

Fru BEDA NILSSON berättar ALLT om GRETA GARBOS MOSTER!

Ett världsomvälvande reportage från 1932 års augustinumner av tidskriften Våra nöjen måste belysas. Det är ånyo signerat Kar de Mumma och bär den i sammanhanget ytterst intressanta rubriken "Fru BEDA NILSSON berättar ALLT om GRETA GARBOS MOSTER".

"I en liten trevlig tvårumsvåning med köksalkov upp på Skånegatan bor fru Beda Nilsson. [...] Det låter ju så vanligt. Ett namn taget direkt ur adresskalendern. Och ändå måste vi stanna inför det namnet och med vördnad taga av oss hatten, ty Beda Nilsson är bekant med Greta Garbos moster".

Reportaget skildrar alltså hur Kar de Mumma – utom sig av beundran – intervjuar fru Beda Nilsson – vilken, återkommande konstaterat i texten (med fetstil) – **är bekant med Greta Garbos moster!** Efter att i reportaget först skildrat ett möte med grannfrun – vilken "är bekant med Beda Nilsson som är bekant med Greta Garbos moster" – stod de Mumma öga mot öga med fru Nilsson själv: "[...] världen bryr sig om er, fru Beda Nilsson. Ni är skyldig världen ett svar. Från miljoner strupar tränger denna fråga fram, känner ni Greta Garbos moster och hurudan är hon som människa?". Fru Beda förhördes därefter kring allt om Garbos moster, mosterns göranden och hennes eventuella historier om Gretas ögonfransar. Reportaget avslutades

sålunda: "Hon hade talat. Beda Nilsson har talat. Hon har öppnat sitt hjärta för oss. Utkomna på gatan stodo vi länge och sågo upp mot hennes fönster. Bakom rutan kunde vi se henne. Hon stod där, majestätisk och Garbolik. [...] Vi vinkade farväl till henne. Hon hade givit oss en titt in i de stora undrens värld. [...] Henne har vi bara sett på filmremsa, men hennes mosters bekant ha vi sett i verkligheten. Vi äro nu fullständigt lyckliga!"

Om (satir)reportaget var inspirerat av verklighetens Garbomoster Sigrid Stenvall, som alltså hade bott i Kar de Mummas Östermalmska hemkvarter, är oklart. Mumma beskrev oaktat, nära profetiskt, samtidens Garbofeber – och mosterfeber.

Dagen G i Nykroppa – den 10 augusti 1938

Åter i USA hade Garbo i ett brev till väninnan grevinnan Wachtmeister uttryckt att hon längtade efter värmländsk natur – men att hon istället tvingades filma i "jordens fulaste frisyrier och hattar" (återgivet av Broman). 1938 besökte Garbo dock åter Sverige – och – nu kommer det! – mostern i Nykroppa. Om detta, som hände den 10 augusti 1938, rapporterade DN (12/8) sålunda:

"Från Dagens Nyheters korrespondent. Karlskoga, torsdag. Greta Garbo dök på onsdagskvällen upp i Nykroppa i Värmland, ungefär fyra mil norr om Karlskoga. Filmstjärnan, som kom i bil tillsammans med familjen Wachtmeister, anlände vid 6-tiden på kvällen för att hälsa på sin gamla moster, änkefru Stenman [sic!], som hon inte träffat sedan hon för första gången reste till Amerika för många år sedan. Det var ursprungligen meningen att Greta Garbo skulle ha stannat i Nykroppa över natten, men nyheten om hennes ankomst spred sig som

en löpeld genom den närmaste trakten, och stora folkmassor samlades utanför fru Stenmans [sic!] stuga. Garbo fann det därför bäst att senare på kvällen fortsätta färden mot Filipstad".

Detta är ett storartat vittnesmål, från en storartad historisk scen – scenen då den gudomliga "dök upp" (i en röd Chevrolet, registreringsnummer 14617, enligt Göteborgs sjöfartstidning) vid änkefru Stenvalls egnahemsstuga på Malmdragarvägen i Nykroppa (vilket skedde omkring kl. 18, enligt Filipstads tidning). Det är dock en historisk förlust att det varken finns några biopics, journalfilmer, fotografier, tidsmaskiner eller skaldestycken från endera Ferlin eller änkefru Stenvall som vidare kan illustrera denna storslagna händelse. Fru Stenvall berättade visserligen långt senare om besöket, men mindre målande: "[...] då hade hon [Garbo] inte tid att stanna hos mig". Utifrån ett historiskt perspektiv är det dock, mot bakgrund av Garbofebern, inte svårt att sätta viss tilltro till DN:s Karlskogakorrespondents skildring (även om denna kallar fru Stenvall för Stenman): det var säkerligen en stor tilldragelse i Nykroppa då Greta Garbo dök upp hos sin moster på Malmdragarvägen den 10 augusti 1938 – åtminstone rapporterade pressen, land och rike runt, om saken.

Efter Nykroppabesöket rapporterade pressen vidare att Garbo rest mot Norge – där tidningarna snart även kunde rapportera om en "norsk Garbojakt" (samt att Garbo köpt en stickad kofta) (Göteborgs sjöfartstidning 18/8). Garbofebern sträckte sig även över mosternivån – samtidigt med Nykroppabesöket pågick en tvist i Stockholms rådhusrätt mellan en släktforskare och ett bolag om "Garbos stamtavla" – rykten i pressen menade att den kunde vara värd hundratusen kronor på den amerikanska marknaden (DN 23/8).

Garbo på besök hos sin moster.

Filmstjärnan dök upp i Värmland, flydde för nyfikna.

Från Dagens Nyheters korrespondent.
KARLSKOGA, torsdag.

Greta Garbo dök på onsdagskvällen upp i Nykroppa i Värmland, ungefär fyra mil norr om Karlskoga.

Filmstjärnan, som kom i bil tillsammans med familjen Wachtmeister, anlände vid 6-tiden på kvällen för att hälsa på sin gamla moster, änkefru Stenman, som hon inte träffat sedan hon för första gången reste till Amerika för många år sedan. Det var ursprungligen meningen att Greta Garbo skulle ha stannat i Nykroppa över natten, men nyheten om hennes ankomst spred sig som en löpeld genom den närmaste trakten, och stora folkmassor samlades utanför fru Stenmans stuga. Garbo fann det därför bäst att senare på kvällen fortsätta bilfärden mot Filipstad.

Med den kära citteran i knäet

Om Greta någon gång återvände till Nykroppa vittnar inte källorna; Sverigebesöken blev färre efter att hennes mor och bror flyttat till USA 1939. Däremot finns några insikter i moster Sigrids fortsatta liv, även om de är knapphändiga. Paret Stenvall fick aldrig några egna barn. När Garbo besökte henne 1938 hade fru Stenvall nyligen blivit änka, vilket hon förblev i nära trettio år – merparten av tiden i huset på Malmdragarvägen. Omkring 1956 flyttade Sigrid till ett lägenhetshus på Kungsvägen – ”då hon tyckte det blev för arbetsamt att sköta det egna hemmet”. Sommaren 1965, efter att ha fått värk i ett ben, flyttade hon slutligen, med sin cittra, till Nykroppa ålderdomshem. Och där avporträtterades Sigrid – ”med den kära zittran i knäet” – i det födelsedagsreportage som den 18 september 1965 prydde Filipstads stads och Bergslags Tidnings för-

stasida (”Dels skall hon själv inom kort fylla hela 85 år och dels, men kanske inte minst, så är hon den enda kvarvarande mostern till hela världens Greta Garbo, ’Den gudomliga’”, konstaterades det).

”Hon sitter i en karmstol i ett ljust och trevligt rum i Nykroppa ålderdomshem. Hon är liten till växten och spensligt byggd, det smala ansiktet, inramat av det gråa håret, vittnar ännu om att det varit mycket tilldragande. De vänliga och goda ögonen som hon fäster på besökaren, ger ansiktet liv, och återspeglar både intelligens och godhet”

Efter denna ingress berättade Sigrid om livet som Garbos moster i Nykroppa (varav mycket redan refererats till i denna artikel). Sigrid berättade sig vara stolt och glad över Gretas framgång: ”Vi brukade allt se hennes filmer när min man levde men numera blir det ingenting av och det har väl inte gått någon film med henne på länge”. Sigrid beskrevs däremot bli sorgsen när hon talade om hur Greta inte hade hört av sig på länge – hon önskade sig att de skulle kunna träffas en gång till. Sigrid kunde heller inte förstå hur Greta, som både var så snäll och vacker, aldrig gifte sig (”hon kunde väl fått vem hon ville ha”) – men tillade därefter med glimten i ögat: ”Men det var väl ingen som hon tyckte riktigt om!”. Sigrid framförde därefter en önskan till journalisten: ”Men tänk om de här korten ni tar av mig blir bra. Då tar vi och skickar ett till Greta om ni hjälper mig. Vill ni det? Hon kanske blir glad om hon får ett kort av moster Selma?”.² Journalisten lovade att sända kortet från Nykroppa ålderdomshem till New York. Sigrid avslutade sedan: ”Jag har levat ett långt liv. Det har varit solsken och regn men jag är nöjd med vad livet gett. Hoppas kortet där jag har zittran i knäet blir bra. Jag brukade spela på den och sjunga till när Greta var hos mig. Välkommen tillbaka!”. Enligt

uppgifter till Filipstads tidning var Greta själv vid tillfället på segeltur i grekiska arkipelagen.

Under stjärnvalv och stenvall

Ambitionen med denna artikel har varit att skissera en bild av Greta Garbos moster i Nykroppa – både som fenomen och som verklig moster, den cittraspelande Frälsningskaptenen och arbetarhustrun Sigrid Stenvall. Två år efter tidningsintervjun 1965 vandrade hon vidare från jordelivet i Nykroppa. Under himlavalvet och dess stjärnor vid Kroppa kyrka vilar sedan dess paret Stenvall tillsammans under ett stenvall – en vacker skulpterad stubbe i natursten. ”Fru Stenvall var väl mest känd genom att hon var den sista kvarvarande mostern till Greta Garbo”, inleddes hennes nekrolog. Även om mosterskapet bevisligen inte var hennes enda eller primära persona var det likväl något som, till och från, skälvdde ringar på Östersjöarnas vatten.

Under tiden undertecknad gjorde grundforskningen kring detta inte alltför populärhistoriska ämne publicerades märkligt nog en artikel i Filipstads tidning (7/9 2023) – där kommunarkivarien väddade till allmänheten om information kring just Greta Garbos moster i Nykroppa. Om att ämnet tydligen är på tapeten blev jag likaså varse när jag e-postade Frälsningsarmén med anledning av Sigrids engagemang. Då fick jag – intet ont anande! – följande svar: ”Hej, Vi har nu fått samma förfrågan om denna person både från USA, privatpersoner i Sverige, kommunalarkiv och till och med från Riksarkivet. Det tar mycket tid för oss att fortsätta besvara samma förfrågan, så vi hoppas att ni fortsättningsvis kan samordna de svar ni får. Här nedan följer det svar vi tidigare sänt: Som vi har försökt förklara [...]”. Under-tecknad, som alltså oförhappandes

fått infallet att forska mer om min morfars farmors svägerska, delade tydligen detta till synes perifera ämnesval med både amerikaner, Filipstads tidning, kommunarkiv och Riksarkivet. Garbofebern lever än. (Vägledningen gällande eventuellt material om fru Stenvall i Frälsningsarméns delvis svårbevädrade arkiv var dock knapphändig, så hugade Garbos moster-forskare har däri en källa för framtida vidare forskningar).

“Tänk, så roligt det är att få träffa naturliga och goda människor!”, hade Filipstadsjournalisten avslutat reportaget om Sigrid Stenvall 1965 – ett konstaterande som även kan konkludera den härvarande korta inblicken i hennes liv och mosterskap, i solsken och regn, som hon själv formulerade saken. Då artikeln inleddes med Filipstads-onen Ferlin lämpar det sig väl att utgå med en väderrelaterad vers av Nykroppskalden Stig Berg. Garbos Hollywoodstjärna lyser än över världen – och från stjärnhimla-valvet över Nykroppa kan den lyhörde även i solsken, regn och blåst säkerligen höra en spelande cittra.

*De där mä rykte
dä ä att sôm ett rektit blåsvä'r
Dä yr å dä far
å en vet inte vart dä börjer
å en vet inte vart dä sluter
för tocken ä dä mä blåsvär*

Måns Höög, Sigrid Stenvalls svägerskas barnbarns barnbarn och fil.kand. i historia

Källor och litteratur

Tryckta källor och litteratur

Billquist, Fritiof. 1959. Garbo: Den ensamma stjärnan. Stockholm.

Biery, Ruth. 1928 ”The Story of Greta Garbo — Part II” i Photoplay, maj 1928. New York.

Blomberg, Eva. 2009. Vill ni se en

stjärna? Lund.

Bret, David. 2013. Greta Garbo: Divine Star. London.

Broman Sven. 1990. Greta Garbo berättar för Sven Broman. Stockholm.

Gottlieb, Robert. 2021. Garbo. New York.

de Mumma, Kar [Zetterström, Erik]. 1932. Collection Kar de Mumma. Stockholm.

de Mumma, Kar [Zetterström,

Erik]. 1932. ”Fru BEDA NILSSON berättar ALLT om GRETA GARBOS MOSTER” i Våra nöjen (augusti 1932). Stockholm.

Palmborg, Rilla Page. 1931.

The Private Life of Greta Garbo. New York.

Pollak, Mimi. 1977. Teaterlek. Stockholm.

Sundborg, Åke. 1929. Greta Garbos Saga. Stockholm.

Filipstads tidning, Göteborgs Handels- och Sjöfartstidning, Aftonbladet, SvD, DN, Stockholmstidningen.

Otryckta källor

Kroppa, Högsby och Oskarshamns kyrkoarkiv. Överståthållarämbetet, Rotemännens arkiv.

Handbörds häradsrätt, A I a Protokoll.

Domkapitlet i Kalmar, F IX Ansökningar om skiljobrev.

Svenska filminstitutets arkiv, brev från Greta Gustafsson till Eva Blomgren 1921.

Kungliga biblioteket, Lagerlöfsamlingen.

Stenvalls gravsten

Släktforskar dagarna i Västerås – folkfesten kom tillbaka

Under snart 40 år har Släktforskar dagarnas budkavle gått från stad till stad i Sverige. Under många år blev allt större och större och intresset kändes ständigt ökande. Så kom pandemin, och efter två års påtvingad paus blev det åter Släktforskar dagar i Skövde 2022.

Men känslan var kanske inte riktigt densamma, så även besöksantalet. Så var det dags för Östersund 2023 – besökarunderlaget är alltid mindre i norr. Malmö 2024 gjorde många besvikna. Så många tänkte att Västerås hade en hel del att bevisa i augusti 2025. Är det passé att gå på släktforsarmässa? Behöver man träffa andra släktforskare? För oss, som varit med förut är svaret ett tveklöst ja, men är vi tillräckligt många som tycker så?

Vid fredagens riksstämma fylldes rikssalen på Västerås slott med ombud från medlemsföreningarna. Det stora diskussionsämnet blev Släktforskarförbundets ekonomi. Resultatet för 2024 slutade på minus två miljoner kronor och ombuden yrkade på att förbundet framgent skall arbeta med att presentera lösningar på hur ekonomin skall fås i balans samt att ekonomiska rapporter skall förmedlas till föreningarna mera frekvent än nu. Förbundets förslag att höja medlemsavgiften med fyra kronor redan från 2026 avlogs.

Rocklunda är ett bekant stadsdelnamn i Västerås för alla som lyssnat på Radiosporten genom åren. Två arenor för innebandy och handboll var denna helg fyllda med utställning och föreläsningsplatser.

När detta skrivs, dagarna efter fullbordade dagar kan vi konstatera, att det blev riktigt bra. Det var många besökare, nyfikenheten var stor och många visade intresse. Att en betydande del av Sveriges befolkning finns inom 15 mils radie från

Västerås gjorde förstås sitt till.

Många föredrag lockade fyllda salar, särskilt Peter Sjölund om AI i släktforskning. Men det handlade också om skogsfinnar, en återupptäckt medeltidskyrka, emigranter, Finland, fastigheter, idrott, DNA, Stockholm, Norge, Riksarkivet, historiska dagstidningar... Ett rikt utbud, som synes.

Även vår förening hade god tillströmning till vår monter. Vi sålde många Värmlands Kyrkoboksregister och värvade flera nya medlemmar.

Söndagen brukar vanligtvis betyda färre besökare. I år var utfallet bättre. Fortsatt många besökare i vår monter, och många åhörare på föreläsningarna. Ordföranden vill rikta ett stort tack till de som bemannade montern och delade med sig av kunskaper och engagemang!

Lars-Göran Jansson, Eva Lejrin, Sonja Skagerud Östlund, Lisbeth Wärme, Gunnar Jonsson och Carl-Johan Ivarsson var med och bemannade montern.

*Carl-Johan Ivarsson och
Lars-Göran Jansson*

"Hitta din historia" - en ny grundbok i släktforskning presenterades av författarna Stina Loo och Ingeborg Arvastson.

Vår medlem Gunvor Waller sålde och signerade egna böcker.

Västeråsarna Friedrich och Christina Weigel fick träffa vår förenings Gunnar Jonsson.

Släktforskarföreningens sommarturné

Då sommaren kommer ger vi oss ut på turné. Många platser är återkommande år för år och det är alltid lika roligt att vara med. Vår största satsning i år blev Gammelvala i Brunskog där vi fanns på plats i museet under alla sex dagarna. Det här var en vecka med mycket varmt väder, för varmt tyckte nog många. Det är kul att överraska besökarna med hur lätt det kan vara att söka sig bakåt några generationer i deras släkt. Vi vet även att vi gör stor nytta genom att visa upp föreningen. Det blir många trevliga samtal och möten vid dessa tillfällen.

Gammelvala: Två unga killar fyller i sina antavlor under ledning av Inger Olofsson. Vid datorn ser vi Anneli Johannesson och med ryggen mot kameran, Monika Becker. Vid bokbordet skimtar Elisabeth Björkman.

Bjurtjärn: En intresserad besökare flankerad av Monika Becker och Britt-Marie Johansson

Borgvik: Gunnar Jonsson hjälper en besökare att hitta sina anor

Eda glasmuseum: Spännande information lockade denna trio. Till höger bokförläggarparet Mari och Lars-Eric Hermansson.

Holmedal: En av våra besökare tar del av vad Arkiv Digital kan erbjuda

Sunne: Ingegerd, Kurt, Siv och Eva fick en pratstund på biblioteket

Ordföranden har ordet

Vilken sommar!

I år har nog hela landet fått sin beskärda del av sol och värme, regn och rusk samt allt däremellan. Det har funnits lämpliga dagar för både släktforskning och bad. Vår förening har varit på plats vid olika evenemang i länet som vi brukar. Eda, Holmedal, Bjurtjärn, Borgvik och Sunne har blivit en tradition, alltid lika trevligt!

I år återvände vi till Gammelvala i Brunskog efter många, många år och fanns där med bokbord och forskarhjälp alla dagar. Det här arrangemanget krävde många medhjälpare och vi är mycket tacksamma för alla som ställde upp under dessa sex dagar. Jag skulle nog vilja kalla det för succé! Vad jag förstått av våra medhjälpare så var även dessa glada över att på det här sättet kunna hjälpa till. Är du intresserad av att hjälpa till vid våra framtida evenemang vill vi gärna att du kontaktar oss. Berätta gärna för oss om du har förslag på andra platser vi kan besöka.

De lokala arkivens och forskarsalarnas framtid

Vi har läst om hur Riksarkivets samlingar i Östersund kommer att flyttas till Härnösand och därmed tappa sin lokala förankring. Tyvärr är nog detta bara början, för Riksarkivet måste givetvis ha som mål att fylla dessa enorma lokaler. Rent säkerhetsmässigt är det rent förkastligt att arkivera stora delar av vår historia på ett och samma ställe. Vissa har uppfattningen att digitaliseringen innebär att åtkomsten till originalhandlingarna blir mindre viktiga, men vi släktforskare och andra som forskar i vår historia vet att det är en mycket, mycket liten andel av materialet som är digitaliserat. Det här innebär att de lokala forskningssalarna måste ha nära tillgång till originaldokumenten under överskådlig tid. Vi måste även ställa krav på ökad tillgänglighet till forskarsalarna. Nu minskas öppettiderna hela tiden. För de som förvärvsarbetar 9-17

erbjuder Arkivcentrum Värmland max 2 timmar i veckan, och under vecka 25-35 finns inga kvällstider överhuvudtaget.

Statistiken visar att antalet besökare minskar men då borde man fråga sig vad orsaken kan vara, inte begränsa öppettiderna ytterligare. Våga testa lördagsöppet, prova på-dagar mm. Jag är säker på att vi har många släktforskare som ställer upp och hjälper till.

Släktforskarhälsningar från Värmland 9 augusti 2025!

*Lars-Göran Jansson,
ordförande*

Antavla 274

Min antavla är upprättad med min pappa, Bengt Carlsson, som utgångspunkt. Han växte upp som yngst i en syskonskara med fyra bröder och en syster vid Hörkens station i den norra delen av Örebro län.

Min relativt korta ”karriär” som släktforskare började runt 2016 när jag gjorde ett DNA-test via 23andme. Testet visade bland annat ett betydande skogsfinskt inslag i mitt autosomala DNA, något som släktingar på min mammas sida redan hade forskat fram. Min mamma föddes som nummer elva i en stor syskonskara vid Fäbobaacken i Ljusnarsbergs socken, i den nordligaste delen av Örebro län. Min fortsatta forskning visade att även hon har anor i Värmland och på långt håll är släkt med bland andra uppfinnarbröderna John och Nils Ericsson – men detta får jag spara till en annan antavla. Jag fick

blodad tand, som det heter, och fortsatte med att teckna abonnemang på flera stora släktforskningssidor och fick kontakt med många släktingar både i Sverige och på andra sidan Atlanten.

Min pappas sida var däremot till stora delar outforskad. Det visade sig snart att östra Värmland var ett kärnområde för både min farfars och farmors anor, och särskilt Färnebo och Brattfors socknar. Min farmor, Frida Hjelm, senare Carlsson, var dock född i Tösse socken i Dalsland, där hennes pappa, min farfars far Carl August Andreasson Hjelm, arbetade som stationskarl vid järnvägsstationen från 1881. Carl August föddes i Jällby socken i Älvsborgsdelen av Västergötland och var verksam inom järnvägen under hela sitt yrkesliv. Han arbetade bland annat vid Bergslagsbanans station i Geijersdal i Brattfors, där han träffade sin blivande hustru Anna Stina Karlsson, uppvuxen nära Brattforshyttan, innan familjen slutligen bosatte sig i Dalsland. Carl August tog efternamnet Hjelm, vilket allitererade med hans hemsocken.

Längre bak i släktträdet hittar vi anor ifrån bland annat Nyed och Rämmen. På min farfars mor, Hedvig Maria Magnusdotters sida, leder spåren till smedsläkter i Västmanland, särskilt i Karmansbo och Skinnskatteberg. En person som förtjänar att nämnas är hennes far, Magnus Bengtsson från Holmsjöfallet i Rämmens socken. Magnus levde ett långt liv och blev nästan 90 år gammal, men hans tidiga år var fyllda av provningar. Han blev föräldralös redan vid fem års ålder. Hans far, Bengt Olsson Backman, född i Sunnemo, dog i feber i april

Svart-vita fotot visar min farfars mor, Hedvig Magnusdotter, från Charlotte Hallgrens ateljé i Filipstad, mellan 1891 och 1894.

1807 och efterlämnade sin hustru, Lisa Olsdotter, och sex barn – samt ett sjunde som föddes fyra månader efter hans död. Två år senare gick även Magnus mor bort, och de sju barnen stod utan föräldrar.

Två av Magnus syskon dog kort därefter i dysenteri, och Magnus växte upp under förmyndarskap på Linnerhöjden, strax norr om Holmsjöfallet. Han hamnade så småningom på Lesjöfors bruk, där han träffade smeddottern Kajsa Stina Fernström, vars familj hade flyttat in från Västmanland. Magnus och Kajsa Stina gifte sig fick sex barn. Ett av dem var min farfars mor Hedvig Maria, medan den yngsta system, Sofia Matilda, utvandrade 1890 med sin familj till Rhode Island i USA där hennes ättlingar lever än idag. Magnus dog som fattighjon i Lesjöfors rote vid 88 års ålder och tillgångarna vid bouppteckningen beräknades till 17 riksdaler och 40 öre.

Stefan Wastegård

Skarpnäck

stefan.wastegard@gmail.com

Färgfotot visar min pappa, Bengt Carlsson (ansökare i trädet) och hans morfar Carl August Andreasson Hjelm. Fotot taget i Hörken någon gång i slutet av 1920-talet.

Upprättad för Bengt Carlsson, f 2/5 1924 i Hörken (I)					f (2) t Stefan Wastegård. Orter i (S) län om inte annat anges	
Antavla nr 274	Generation I	Generation II	Generation III	Generation IV	Generation V	
Nr 2-3 (I)	Nr 4-7	Nr 8-15	Nr 16-31	Nr 32-63		
Nr 2, far	Nilsson	Hindriksson, Nils. Brukare	Hinderson, Hinric. Brukare	Jeansson, Hinric. Skomakare	24/11 1711-24/11 1781, Brattfors	
Carlsson	Karl Peter	f 18/6 1800, Brattfors	f 18/6 1800, Brattfors	Ericsson, Annica (Anna)	1712, (Brattfors)-21/4 1786, Brattfors	
Axel Petrus	Rättare	d 28/12 1805, Färnebo	d 28/12 1805, Färnebo	Nilsson, Nils		
Kontorist	f 18/3 1834	f 19/10 1828, Filipstad	f 19/10 1828, Filipstad	Svensdotter, Catharina		
f 18/7 1878	Färnebo	Pehrsson, Greta	Pehrsson, Greta	Jansson, Magnus	1724-27/2 1785, Färnebo	
Filipstad	d 17/12 1895	f 24/2 1808, Färnebo	f 24/2 1808, Färnebo	Svensdotter, Sigrd	17/5 1727, Färnebo-27/3 1804, Färnebo	
d 8/4 1959	Filipstad	d 7/2 1889, Färnebo	d 7/2 1889, Färnebo	Larsson, Anders. Torpare	f 18/9 1737, Färnebo	
Hörken(I)	g 8/6 1862, Rämnen	4	9 f 15/9 1779, Färnebo-20/9 1856, Färnebo	Jönsdotter, Gunilla (Gunla)	17/3 1750, Nordmark-8/6 1803, Färnebo	
g 2/10 1911	Magnusdotter	Bengtsson, Magnus. Torpare	Bengtsson, Magnus. Torpare	Backman, Bengt Olsson. Nybyggare		
Tösse med Tydje(P)	Hedvig Maria	f 23/2 1802, Rämnen	f 23/2 1802, Rämnen	1752, Sunnemo-28/4 1807, Rämnen		
Nr 1, ansökare						
Carlsson	f 18/8 1838	d 23/11 1890, Rämnen	d 23/11 1890, Rämnen	Olofsson, Olof. Gruvbrytare	27/2 1733, Rämnen-4/3 1787, Rämnen	
Bengt Axel	Rämnen	g 1/11 1828, Rämnen	g 1/11 1828, Rämnen	Jacobsdotter, Maria	28/2 1736, Rämnen-29/4 1811, Rämnen	
Affärsbiträde	d 10/11 1908	Fernström, Stina Kajsa	Fernström, Stina Kajsa	Fernström, Johan. Stångjärnsmästare	26/3 1748, Axberg(T)-22/7 1801	
f 2/5 1924	Filipstad	f 6/6 1805, Hed(U)	f 6/6 1805, Hed(U)	Stålfeldt, Katarina	3/12 1753, Bro(U)-1/6 1830, Hed(U)	
Hörken(I)		d 9/2 1875, Rämnen	d 9/2 1875, Rämnen	Bernström, Kristian. Mästersmed	11/9 1746, Hed(U)-17/3 1790	
d 31/5 1994	Hjelm	5	11 4/3 1777, Hed(U)-21/2 1827, Rämnen	Jönsdotter, Maria	7/1 1739, Skinnskatteberg(U)-1/5 1814, Hed(U)	
Färsta(A)	Carl August Andreasson	Andersson, Andreas. Torpare	Andersson, Andreas	Redin, Anders Karlsson. Soldat	19/7 1748, Kvinnesstad(P)-20/10 1830	
g 13/8 1957	Stationskarl	f 12/10 1808, Kvinnesstad(P)	f 12/10 1808, Kvinnesstad(P)	Andersdotter, Ingrid	14/7 1740, Skölvne(P)-1804. Kvinnesstad(P)	
Grängesberg(W)	f 29/12 1855	d 8/10 1880, Jällby(P)	d 8/10 1880, Jällby(P)	Hallstenson, Carl	1715-20/8 1789, Vesene(G)	
Wastegård	Jällby(P)	g 14/2 1841, Södra Björke(P)	g 14/2 1841, Södra Björke(P)	Nilsson, Ingebor	1724-1795, Vesene(P)	
Rut Birgit Margareta	d 29/2 1936	Andersdotter, Johanna	Andersdotter, Johanna	Snabb, Per Jonsson	27/8 1727, Hov(P)-25/4 1799, Skölvne(P)	
f 27/6 1933, Hörken(I)	Hörken(I)	f 13/4 1820, Jällby(P)	f 13/4 1820, Jällby(P)	Andersdotter, Maria	23/6 1751, Skölvne(P)-24/11 1824, Skölvne(P)	
Nr 3, mor	g 12/11 1880, Åmål(P)	d 1/9 1885, Jällby(P)	d 1/9 1885, Jällby(P)	Olofsdotter, Christina. g 7/4 1816, Skölvne(P)		
Hjelm	Karlsson	Ersson, Carl	Ersson, Erik	Larsson, Erik	27/11 1734, Nyed-8/4 1788, Nyed	
Frida Olivia	Anna Stina	f 28/3 1822, Brattfors	f 28/3 1822, Brattfors	Mänsdotter, Maria	f (1740)	
f 30/12 1887	f 24/1 1854	d 29/1 1893, Brattfors	d 29/1 1893, Brattfors	Eriksson, Nils. Torpare	7/11 1743, Brattfors-14/11 1799, Brattfors	
Tösse med Tydje(P)	Brattfors	g 26/10 1851, Brattfors	g 26/10 1851, Brattfors	Bengtsdotter, Stina	10/10 1754, Brattfors-3/11 1835, Brattfors	
d 20/10 1858	d 3/1 1902	f 18/12 1828, Brattfors	f 18/12 1828, Brattfors	Carlsson, Johan	17/2 1760, (Brattfors)-1805, Lungsund	
Hörken(I)	Tösse med Tydje(P)	d 21/9 1883, Brattfors	d 21/9 1883, Brattfors	Jakobsdotter, Sigrd	17/12 1760, Lungsund-14/5 1815, Lungsund	
				Olofsson, Jan	10/9 1752, Brattfors-2/12 1823, Brattfors	
17/12 2024				Olofsdotter, Annika	1755-5/11 1822, Brattfors	

Ur andra medlemsblad

Värmlänningar

Gjallarhorn nr 76

(Vestfold och Buskerud Slekthistorielag): Berggrenslekta i Sandefjords opphav av Nina Hestem Berggren. Johan Johansson Berggren född 9/8 1777 i Högberg, Karlskoga, var son till skräddaren Johan Andersson Qweck och Maria Persdotter var troligen stamfar till denna släkt.

Næverkonten 2025:2

(Åsnes Finnskog Historielag): Det gamle posthuset ved Linna av Svein Sørli. Ole Torstensen Linna (1862-1940) gifte sig med Marthea Andersdotter Kanainen (1865-1936) från Kindsjön, Södra Finnskoga. Ole var poststationsföreståndare vid Linna och skräddare. Huset ligger vid "Svenskegrensa".

Näverluren 2025:2

(Värmlands Hembygdsförbund): Karta från 1685 och Lång-Christophers staty av Jan Kruse.

Svensk Genealogisk Tidsskrift 2025:1

(Genealogiska Föreningen): Adliga ätten Örnsströms ursprung och historia. Nytt ljus över tidigare okända släktrationer inom Arbogas högre borgerskap av Andreas Karlsson Rosenblad och Niklas Kant. Egentligen ett klarläggande av att Olof Johansson Örnsström (1640-1705) inte kom från Arvika utan från Arboga.

Andra

Diskulogen nr 148

(Föreningen DIS): Den stulna brudkronan av Marilyn Fettingen.

Diskulogen nr 149 (Föreningen DIS): Karolinen Johan Pinello av Peter Åberg och Katja Singer.

Slekt og Data 2025:1

(Slekt og Data): Tema: Utvandring till Amerika.

Antavla 275

Min farmor Ida Kristina Persson växte upp i Bada, på gården Bäckängen, som näst äldst av nio barn. Som 19-åring flyttade hon helt äventyrligt iväg till Hudiksvall, där hon träffade min blivande farfar, Karl August Brolund. Tillsammans flyttade de till Karlstad, där Karl fick arbete. Sedan åkte han till USA, men hann aldrig få över sin familj, han dog i USA bara 32 år gammal. Nu fick Ida försörja sina söner själv, och hamnade så småningom i Göteborg, där hon bland annat öppnade ett café, och familjen blev stannandes i Göteborg.

Gunilla Brolund

Dahlströmsgatan 30
414 65 Göteborg
tel 0705-501462
gunilla.brolund@gmail.com

Vi söker fler forskarhjälpare

Värmlands släktforskarförening är en av landets största släktforskarföreningar på lokal nivå, för det behöver vi fler engagerade i föreningens verksamheter.

Vi har ett mycket gott samarbete med Arkivcentrum i Karlstad, vi får bland annat nyttja deras lokaler vid sammankomster, föreläsningar och medlemsmöten samt använda ett stort utrymme för föreningens material, böcker m.m. Mot det har vi också några åtaganden, bland annat att vi varje torsdag skall ha en släkt-

forskare på plats i forskarsalen som hjälper i första hand nybörjare att komma igång men även att hjälpa någon som har kört fast på ett eller annat sätt. Någon specialkompetens inom t.ex DNA-forskning eller emigrantforskning i USA är inte nödvändig, man kan inte vara bra på allt, men kunnig på lite av varje inom släktforskningen, har man släktforskat en tid för egen del och åstadkommit ett tillfredsställande resultat räcker det gott och väl för uppdraget, som sagt, ingen är expert på allt.

Tycker du att detta låter intressant och roligt, tveka inte att anmäla ditt intresse till

jour@varmlandsrotter.se

så tar vi kontakt för ytterligare information och en tid för att "gå bredvid" och se vad detta innebär utan att det givetvis är bindande. Vill man vara två "kompisar" som sitter samtidigt är det helt OK. Vi är ett stabilt gäng som har ställt upp med detta länge nu men vi behöver som sagt bli flera som hjälper till.

Mer information finns här på föreningens hemsida:

<https://start.varmlandsrotter.se/jour/>

Antavla nr 275	Upprättad för Ida Brolund, f Persson 4/3 1882 i Djupdalen, Bada, Fryksände (S)				fm (5) t. Gunilla Brolund. Orter i (S) län om inte annat anges	
Generation I	Generation II	Generation III	Generation IV	Generation V		
Nr 2-3 (I)	Nr 4-7	Nr 8-15	Nr 16-31	Nr 32-63		
Nr 2, far	Persson	Larsson, Per. Bonde	Persson, Lars. Bonde	Olofsson, Per. Bonde	1693, Fryksände, Bada-cl758, Fryksände, Bada	
Olsson	Olof	f 16/8 1767, Fryksände, Bada	f 16/11 1729, Fryksände-8/10 1808, Fryksände	Larsdotter, Ingeborg	1704, Fryksände, Killingrud-31/10 1774, Lysvik	
Per	Bonde	d 9/12 1846, Fryksände, Bada	Nilsdotter, Kerstin. g 26/12 1759, Fryksände	Persson, Nils. Bonde	1701, Fryksände, Bada-18/11 1789, Fryksände	
Bonde	f 18/6 1815	g 26/12 1796, Fryksände	8 22/3 1736, Fryksände-26/11 1813, Fryksände	Persdotter, Ingeborg	1707, Fryksände, Bada-cl755, Fryksände, Bada	
f 30/9 1855	Fryksände, Bada	Jonsdotter, Karin	Markusson, Jon. Bonde	Klemetsson, Markus. Bonde	25/10 1720, Fryksände-29/7 1802, Fryksä	
Fryksände, Bada, Djupdalen	d 29/3 1889	f 6/3 1781, Fryksände, Mölnerud	17/10 1746, Fryksände-31/1 1825, Fryksände	Jonsdotter, Ingeborg	3/8 1727, Fryksände-29/4 1773, Fryksände	
d 18/10 1936	Fryksände, Bada, Bäckäng	d 26/6 1843, Fryksände, Bada	Klemetsdotter, Karin. g 26/12 1766, Fryksä	Jönsson, Klemet. Bonde	1705, Fryksände, Uterbyn-3/3 1762, Fryksä	
Fryksände, Bada, Bäckäng	g 16/4 1852, Fryksände 4	9 1/12 1748, Fryksände-27/4 1794, Fryksände	1/12 1748, Fryksände-27/4 1794, Fryksände	Larsdotter, Karin	1704, Fryksände, Torsby-19/7 1761, Fryksände	
g 21/5 1880	Larsdotter	Svensson, Lars. Bonde	Halstensson, Sven. Bonde	Bernhardsson, Halsten. Bonde	6/11 1733, Fryksände-16/7 1816, Fryksä	
Fryksände	Ingeborg	f 2/5 1794, Fryksände, Oleby	24/5 1768, Fryksände-7/5 1857, Fryksände	Svensdotter, Gertrud	3/4 1734, Fryksände-27/10 1810, Fryksände	
Nr 1, ansökare	f 13/3 1825	d 2/1 1872, Fryksände, Bada, Bäckäng	Larsdotter, Ingeborg. g 27/12 1789, Fryksä	Persson, Lars. Bonde	16/12 1747, Fryksände, Bada-17/1 1811, Fryksä	
Persson	Fryksände, Bada, Bäckäng	Eriksdotter, Gertrud	30/12 1770, Fryksände-25/10 1794, Fryksä	Olofsdotter, Karin	5/5 1749, Fryksände-20/11 1827, Fryksände, Bada	
Ida Kristina	d 11/11 1892	f 1799, Fryksände, Bada, Bäckängen	Nilsson, Erik. Bonde	Nilsson, Nils. Bonde	4/6 1731, Fryksände, Bada-26/10 1794, Fryksä	
f 4/3 1882	Fryksände, Bada	d 24/5 1869, Fryksände, Bada, Bäckäng	17/1 1762, Fryksände-15/3 1822, Fryksände	Eriksdotter, Ingeborg	22/12 1725, Fryksände, Oleby-8/1 1801, Fryksä	
Fryksände, Bada, Djupdalen	5	11 2/3 1773, Fryksände-19/2 1832, Fryksände	Olofsdotter, Kerstin. g 1/1 1792, Fryksände	Nilsson, Olof. Bonde	25/10 1728, Fryksände-21/4 1797, Fryksände	
d 22/1 1967	Edqvist	Edqvist, Erik Jonasson. Torpare	Ekeqvist, Jonas Bengtsson. Torpare	Jonasdotter, Gertrud	4/5 1733, Fryksände-17/2 1801, Fryksände	
Göteborgs Vasa(O)	Jonas Ersson	f 21/10 1806, Lysvik, Berga Östra	5/2 1762, Sunne-6/2 1825, Lysvik, Berga Ö	Ekeqvist, Bengt. Trädgårdsmästare	1728-13/8 1788, Lysvik, Berga Ö	
g 15/9 1906	Skräddare	d 29/12 1871, Lysvik, Berga Östra	Persdotter, Kerstin. g 26/12 1790, Sunne	Damgren, Ingeborg	9/3 1732, Sunne, Forsnäs-30/6 1800, Lysvik	
Hudiksvall(X)	f 16/1 1831	g 1/1 1828, Lysvik	9/3 1769, Sunne, Högen-28/2 1842, Lysvik	Larsson, Per. Bonde	3/7 1725, Sunne, Högen-17/2 1799, Sunne	
Brolund	Lysvik, Berga Östra	Hansdotter, Britta	Nilsson, Hans. Bonde	Jonsdotter, Karin	1/7 1726, Sunne, Högen-31/7 1787, Sunne, Högen	
Karl August	d 13/2 1908	f öä 23/9 1806, Sunne, Löväsen	26/12 1770, Lysvik-21/6 1823, Lysvik	Hjerpe, Nils Svensson. Bonde	27/2 1736, Sunne-23/1 1799, Lysvik	
f 13/7 1882, Idenor(X)	Fryksände, Bada	d 12/12 1875, Lysvik, Berga Östra	Bengtsdotter, Maria	Hansdotter, Britta	1725, Fryksände, Bada-30/11 1772, Lysvik	
Nr 3, mor	g 22/3 1857, Fryksände 6	13	11/5 1782, Sunne-17/6 1860, Lysvik	Jonsson, Bengt. Bonde	12/10 1736, Sunne, Borgeby-5/7 1806, Sunne	
Edqvist	Persdotter	Jonsson, Per. Bonde	Nilsson, Jon. Bonde, kyrkvård	Eriksdotter, Ingeborg	28/6 1749, Sunne, Löväsen-14/5 1818, Sunne	
Elisabeth (Betty) Jonasdtr	Ingeborg	f 7/10 1794, Lysvik, Myringeby	16/4 1754, Lysvik-12/1 1805, Lysvik	Jonsson, Nils. Bonde, nämndeman	5/5 1727, Lysvik-16/5 1786, Lysvik	
f 23/11 1856	f 4/1 1830	d 26/1 1868, Fryksände, Uterbyn	Eriksdotter, Maria. g 27/12 1778, Lysvik	Olofsdotter, Låken	6/4 1734, Lysvik, Myringeby-17/6 1773, Lysvik	
Fryksände, Bada	Fryksände, Bada	g 17/4 1823, Fryksände	14 2/6 1758, Lysvik, Åsegård-1/1 1836, Lysvik	Nilsson, Erik. Bonde, nämndeman	15/5 1730, Lysvik-11/4 1794, Lysvik	
d 21/11 1937	Fryksände, Bada	Persdotter, Karin	Jönsson, Per. Bonde	Persdotter, Ellika	7/11 1726, Sunne, Torsby-17/4 1795, Lysvik	
Fryksände, Bada bruk	Fryksände, Bada	f 1803, Fryksände, Bada	2/3 1780, Fryksände-18/5 1848, Fryksände	Persson, Jöns. Bonde	15/12 1748, Fryksände, Bada-25/6 1807, Fryksä	
	Fryksände, Bada	d 13/11 1866, Fryksände, Bada	Persdotter, Karin. g 26/12 1802, Sunne	Persdotter, Karin	12/11 1753, Fryksände, Bada->1807	
		7	15 20/9 1786, Sunne-6/9 1860, Fryksände	Nilsson, Per. Bonde	16/1 1762, Sunne, Åskerud-1/2 1821, Sunne	
				Jonsdotter, Marit	27/1 1765, Fryksände, Bada-22/11 1814, Sunne	
18/3 2025						

Lokalgrupperna hösten 2025

Arvika

9 sept. kl. 17: L. M. Ericsson med Lars Liljestrand

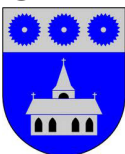
14 okt. kl. 17: Meddelas senare

11 nov. kl. 17: Meddelas senare

9 dec. kl. 17: Diskussionskväll

Plats: Biblioteket

Grums

7 sept. kl. 12-16: Höstmarknad på Norra Smedstorp.

16 sept. kl. 17: Styrelse och lokalombud i VSF presenterar sig

21 okt. kl. 17: Malsjöbygden och skjutsstationen. Staffan Myrenberg och Ronny Sjöblom

18 nov. kl. 17: Värmlands Kyrkboksregister. Gunnar Jonsson

9 dec. kl. 17: Skriv om ditt liv, så här gjorde vi. Siv Edström, Marita Johanss och Eva Norström.

Programmen på Funktionsrätt, Sveaplan 2.

Forskarhjälp på biblioteket **kl. 15-17:30: 23/9, 7/10, 28/10, 11/11, 25/11, 2/12.**

Karlstad

Program på Arkivcentrum.

25 sept. kl. 17: Soldatnamn i Värmland. Roland Andersson, forskare vid Karlstads universitet

23 okt. kl. 17: Släktforskarcafé. Tema dataprogram: Min Släkt, Disgen, Genney m.fl.

20 nov. kl. 17: Möten med amerikanare som kunde varit värmlänningar. Carl-Johan Ivarsson

Kristinehamn

Forskarträffar på biblioteket **kl. 17-20: 24/9, 22/10, 26/11.**

Vi har också **släktforskarhjälp** i Arkivcentrum på torsdagar kl 16 - 19

Arrangör: Värmlands Släktforskarförening i samarbete med Folkuniversitet och Arkivcentrum Värmland.

Läs mer på varmlandsrotter.se

